

Activiteitenverslag 2015

Diergeneeskundige begeleiding HERKAUWERS

In opdracht van het FAVV houdt DGZ de vinger aan de pols van de diergezondheidssituatie in Vlaanderen.

Werkten mee aan dit verslag:

Jozefien Callens, Koen De Bleecker, Eva Pierré, Stefaan Ribbens, Veerle Ryckaert, Evelyne Van de Wouwer, Eva Van Mael, Willem Van Praet en Leen Van Schoubroeck

Eindverantwoordelijke:

Herman Deschuytere

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Schets van de veehouderij in Vlaanderen	4
3. Bedrijfsbezoeken	7
4. Monitoring rundveeziekten.....	8
5. Monitoring ziekten bij kleine herkauwers.....	44

1. Inleiding

DGZ legt jaarlijks een rapport van de sanitaire diergeneeskundige begeleiding voor aan het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het rapport is opgesteld als een situatieschets van de gezondheidstoestand van herkauwers in Vlaanderen met betrekking tot bestaande, opduikende en heropduikende infectieuze ziekten. Dit rapport geeft een overzicht van de bedrijfsbezoeken, analyses en resultaten uitgevoerd gedurende het voorbije kalenderjaar in het kader van de sanitaire begeleiding, evenals een trendobservatie waar mogelijk. Een gelijkaardig rapport wordt eveneens opgemaakt voor varkens en pluimvee.

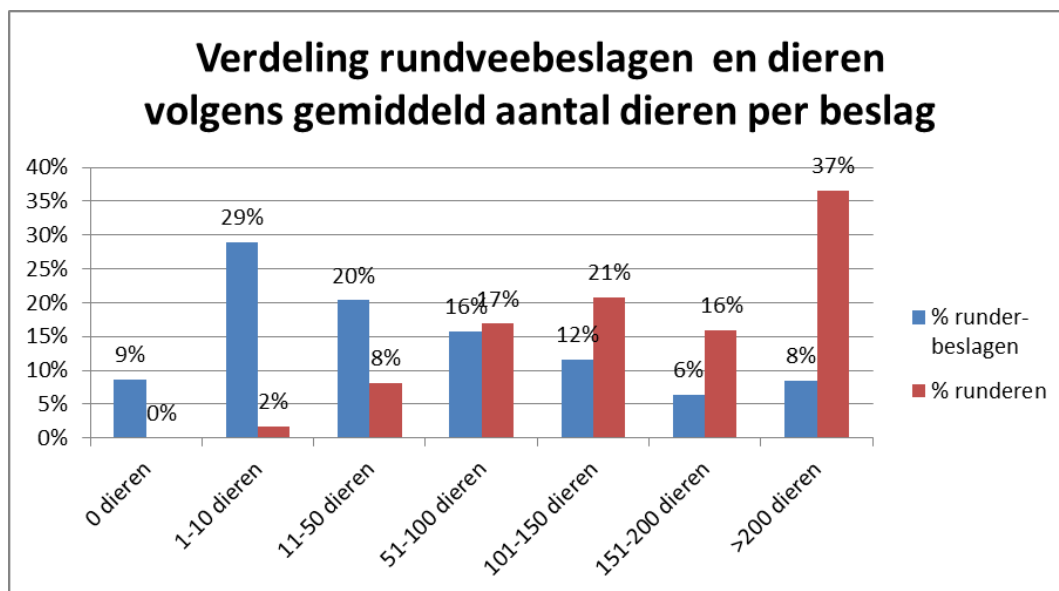
2. Schets van de veehouderij in Vlaanderen

Tabel 1: Overzicht van het aantal actieve beslagen en nutsdieren in Vlaanderen (situatie eind 2015) en vergelijking met het voorafgaande kalenderjaar.

Diersoort	2014		2015	
	Aantal beslagen	Aantal dieren	Aantal beslagen	Aantal dieren
Rundvee ¹	17.961	1.172.288	17.138	1.178.352
Vleeskalveren	272	155.498	268	155.417
Schapen*	18.143	107.932	17.944	Cijfers niet beschikbaar op moment van publicatie
Geiten*	6780	36.752	6712	
Hertachtigen*	1783	6175	1733	
Fokvarkens	6204	488.986	5882	490.758
Vleesvarkens		4.824.415		4.832.965
Pluimvee	1135		1134	
Loopvogels	35		35	

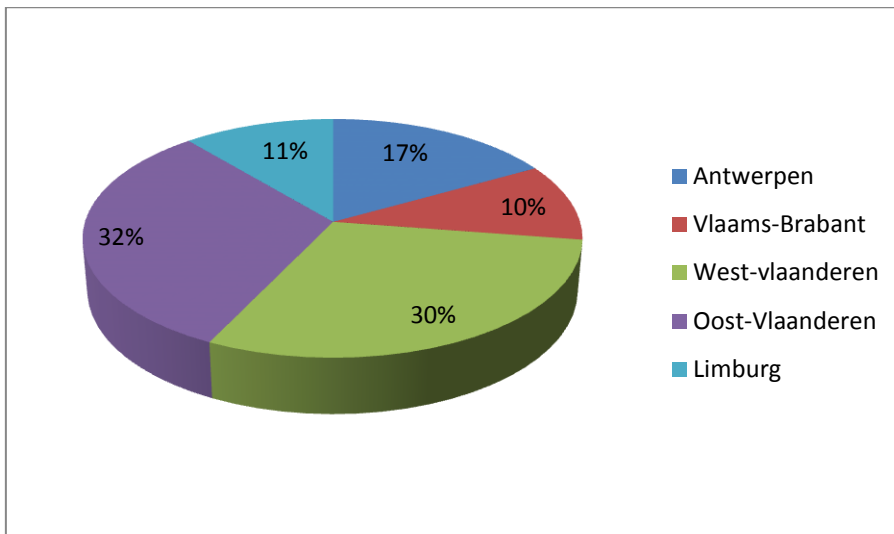
*: Op basis van de 15-decembertelling.

Figuur 1: Situatie rundveesector in Vlaanderen eind 2015

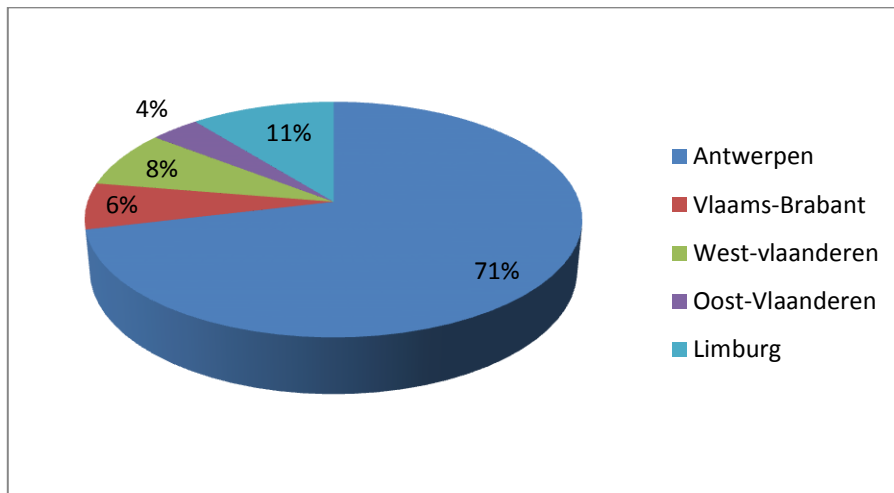

¹ Actieve beslagen, ook tijdelijk leegstaande bedrijven.

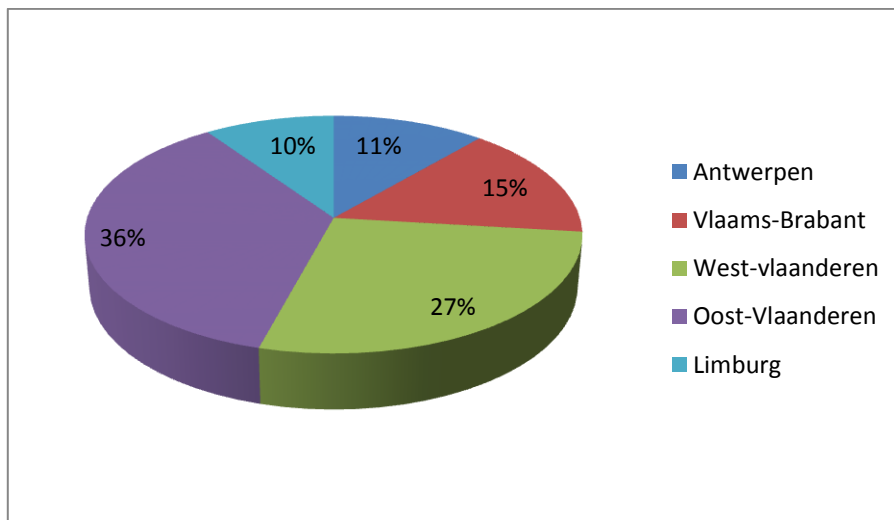
Figuur 2: Percentage actieve runderbeslagen per provincie op 31/12/15

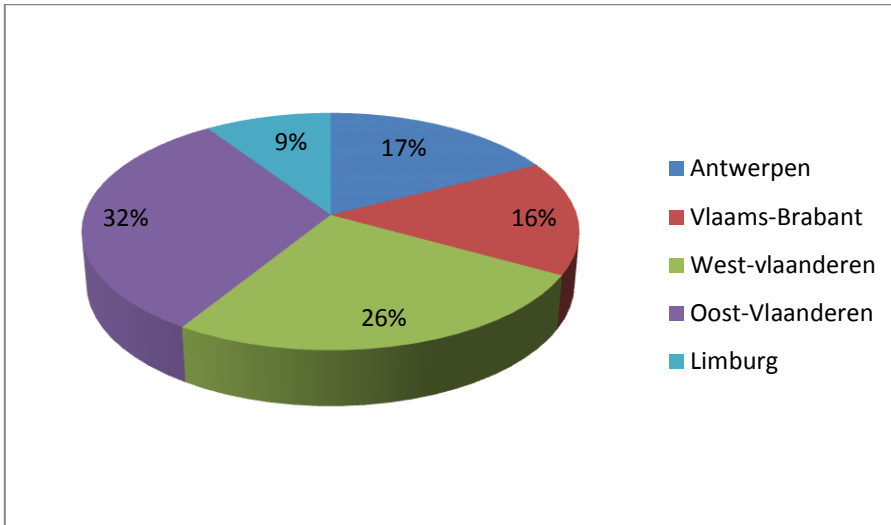
Figuur 3: Percentage actieve vleeskalverbeslagen per provincie op 31/12/15

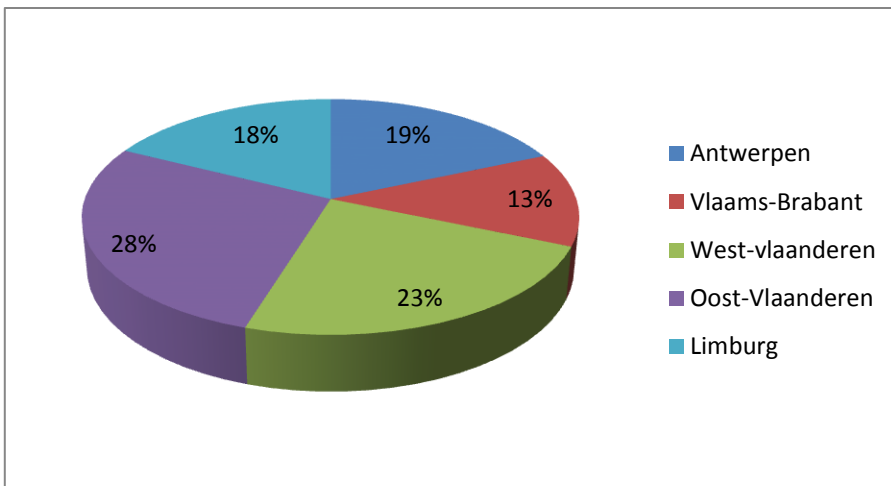
Figuur 4: Percentage actieve schapenbeslagen per provincie op 31/12/15

Figuur 5: Percentage actieve geitenbeslagen per provincie op 31/12/15

Figuur 6: Percentage actieve hertenbeslagen per provincie op 31/12/15

3. Bedrijfsbezoeken

Tabel 2: Bedrijfsbezoeken door DGZ-dierenartsen in 2015.

Diersoort	Reden bedrijfsbezoek	Aantal bedrijfsbezoeken
Herkauwers	Veepeiler rundvee	105
	Veepeiler kleine herkauwers	44
	BVD	24
	IBR	22
	Abortusprotocol rundvee	15
	Neospora	12
	Paratuberculose	7
	Overige	6
	Totaal	235

4. Monitoring rundveeziekten

4.1. Infectieuze bovine rinotracheïtisvirus (IBR)

4.1.1. Datacollectie

Tabel 3: Overzicht analyses voor infectieuze bovine rinotracheïtisvirus (IBR) bij runderen in 2015

Analyses IBR	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	11.097
Aantal geteste stalen	323.317
Aantal analyses	324.251
Aantal dierenartsen	601

Tabel 4: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor infectieuze bovine rinotracheïtisvirus (IBR) bij runderen in 2015

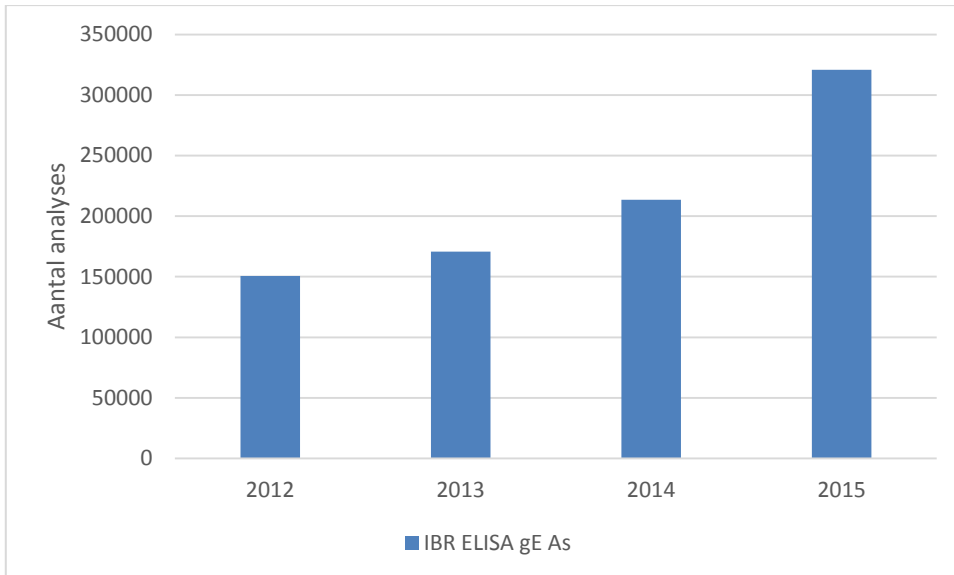
Onderzoeksmotief	IBR ELISA gE As (serum)	IBR ELISA gE As (melk)	IBR ELISA gB As (serum)	IBR ELISA gE As (serum) (CODA)	IBR ELISA gB As (serum) (CODA)	IBR Indirect ELISA As (serum) (CODA)	IBR SN As (serum) (CODA)	IBR PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	64	0	0	0	0	0	0	0	64
Bedrijfsvenster	3.532	0	0	0	0	0	0	0	3.532
Diagnostiek	33.872	58	953	151	151	39	98	1	35.323
Handel	42.473	0	206	0	0	0	0	0	42.679
IBR-opvolgingstest	114.328	0	1.469	0	0	0	0	0	115.797
Screening IBR	118.552	0	68	0	0	0	0	0	118.620
Veepailer	115	0	0	0	0	0	0	2	117
Verzameling	2.378	0	91	0	0	0	0	0	2.469
Winterscreening	5.650	0	0	0	0	0	0	0	5.650
Totaal	320.964	58	2787	151	151	39	98	3	324.251

Tabel 5: Resultaten ELISA uitgevoerd door DGZ voor infectieuze bovine rinotracheïtisvirus (IBR) bij runderen in 2015

Resultaat	IBR ELISA gE As (serum)		IBR ELISA gB As (serum)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	314.690	98,0	1.858	66,7
Niet interpreteerbaar	501	0,2	27	1,0
Positief	5.759	1,8	902	32,4
Totaal	320.950	100	2.787	100

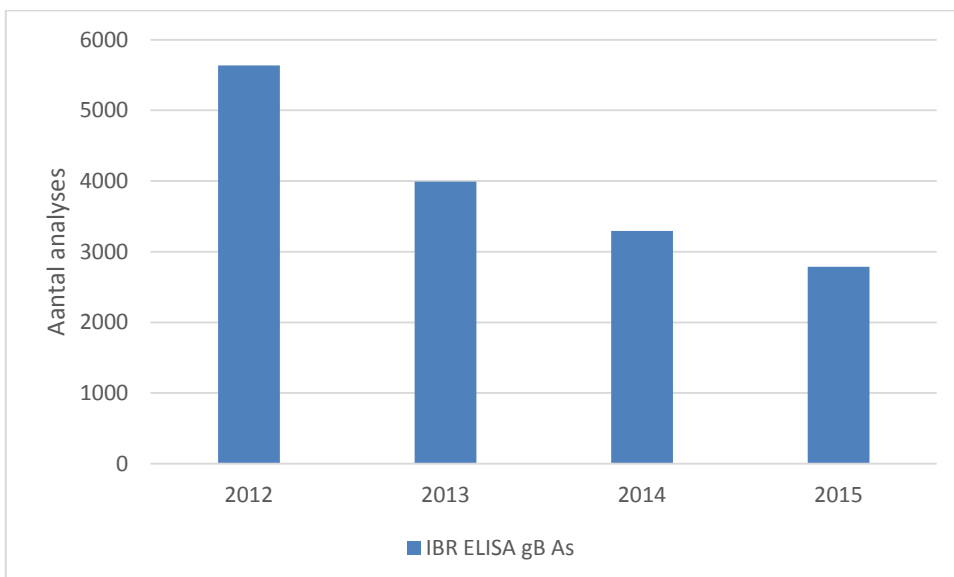
4.1.2. Trendobservatie

Figuur 7: Evolutie aantal gE As ELISA voor infectieuze bovine rinochetrachietisvirus (IBR) op serum bij runderen per jaar

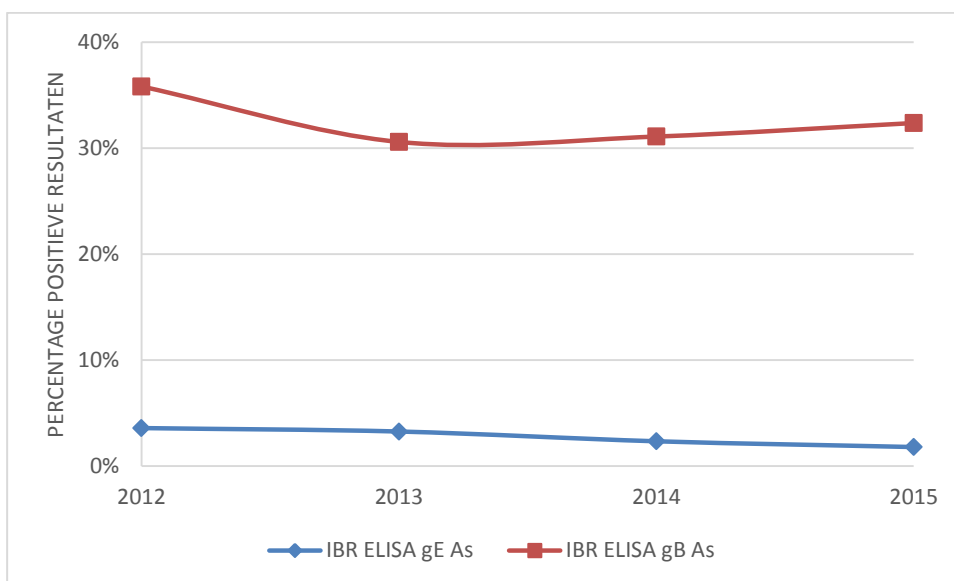
Op bedrijven met een I3-statuuat wordt een IBR gE ELISA uitgevoerd om contact met het wildvirus op te sporen. Het aantal I3-bedrijven neemt jaarlijks toe en bijgevolg ook het aantal IBR gE ELISA. Bijkomend werd de verplichte I2-opvolgingstest ingevoerd vanaf oktober 2015.

Figuur 8: Evolutie aantal gB As ELISA voor infectieuze bovine rinochetrachietisvirus (IBR) op serum bij runderen per jaar

Op bedrijven met een I4-statuuat wordt een IBR gB ELISA uitgevoerd. Het aantal I4-bedrijven daalt jaarlijks en bijgevolg ook het aantal IBR gB ELISA.

Figuur 9: Evolutie percentage positieve analyses voor infectieuze boviene rinotracheïtisvirus (IBR) bij runderen per jaar

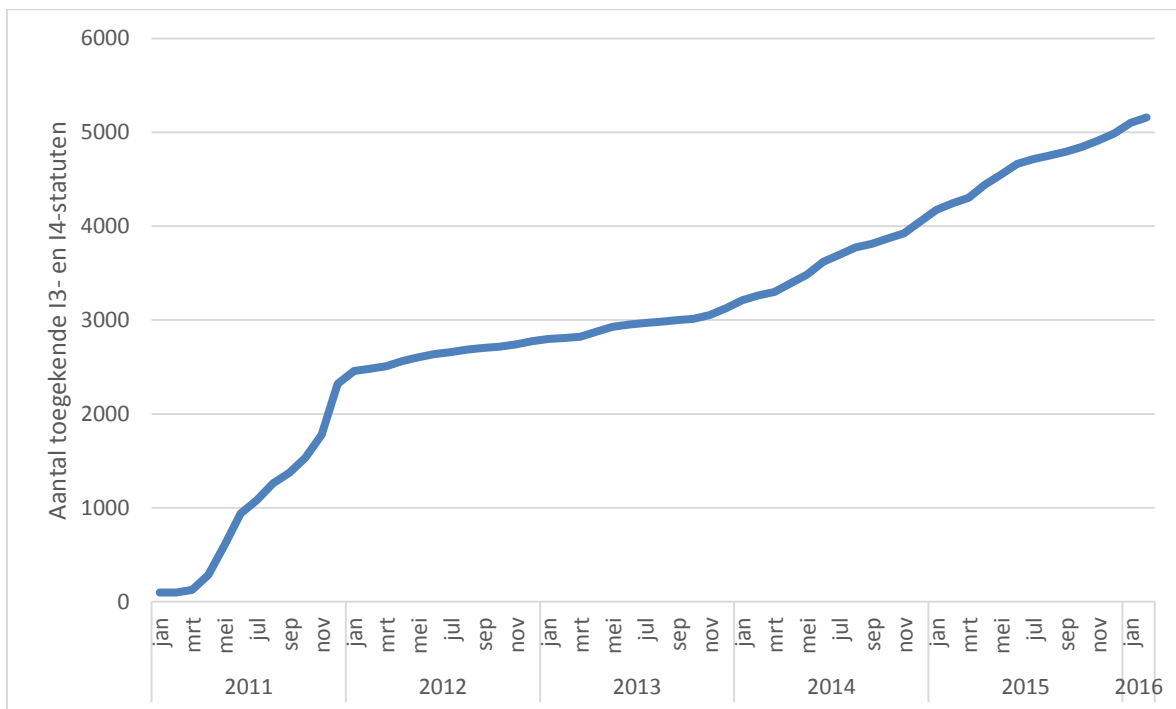
4.1.3. Evolutie statuten

Tabel 6: Overzicht IBR-statuten op Vlaamse beslagen met tenminste één rund (situatie op 01/01/2016)

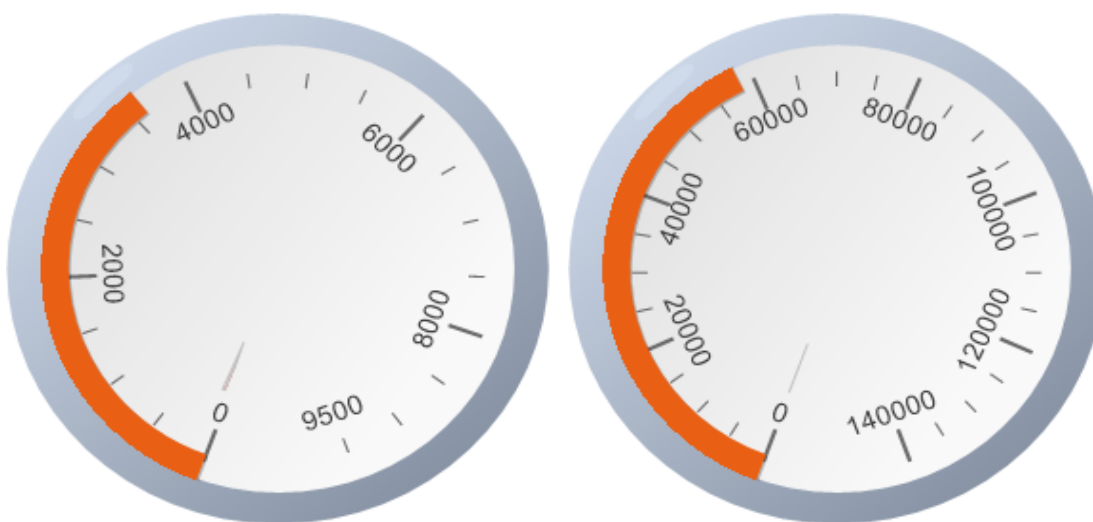
Statuut	Beslagen		Runderen	
	Aantal	%	Aantal	%
I1	382	2,6	3.345	0,3
I2	8.899	61,2	805.029	68,5
I2O*	60	0,4	3.376	0,3
I2D	151	1,0	13.186	1,1
I3	4.919	33,8	344.441	29,3
I3O*	6	0,0	348	0,0
I4	127	0,9	5.609	0,5
Totaal	14.544	100	1.175.334	100

*: Statuut met tijdelijke toestand 'opgeschort'. Deze beslagen voldoen niet geheel aan de (administratieve) voorwaarden voor het betreffende statuut en kunnen tijdens de opgeschorte toestand geen dieren in de handel brengen. Wanneer sanitaire risico's werden uitgesloten (eventueel via bijkomende maatregelen) en administratieve tekortkomingen werden rechtgezet, kan het statuut weer vrijgegeven worden. In het andere geval wordt het statuut aangepast aan de toestand op het beslag (lager statuut).

Figuur 10: Evolutie aantal IBR-vrije statuten (I3- en I4-statuten) op Vlaamse beslagen met tenminste één rund

Figuur 11: Aantal beslagen en stalen onderzocht voor de I2-opvolgingstest in Vlaanderen op 01/02/2016.

Aantal onderzochte beslagen

Aantal onderzochte stalen

In 2016 start een nieuwe fase in de bestrijding van IBR. Deze nieuwe fase verplicht alle I2-bedrijven om een I2-opvolgingstest uit te voeren vóór 1 juli 2016. Als voorbereiding op de nieuwe fase startte DGZ half oktober 2015 met de analyses voor de I2-opvolgingstest.

4.1.4. Besluit IBR

De winterscreening 2015 bracht aan het licht dat naar schatting 4 op de 5 bedrijven in België vrij zijn van wildvirus, en dat goed 70% van alle I2-bedrijven vrij is van het IBR-virus. Deze bedrijven kunnen dus vlot doorgroeien naar een I3-statuu. De I2-opvolgingstest geeft de I2-bedrijven een beeld van hun IBR-situatie en doorgroeimogelijkheden.

In 2015 werden bedrijven met een I2-statuu gestimuleerd om de I2-opvolgingstest uit te voeren als voorbereiding op de nieuwe fase in de bestrijding van IBR vanaf 2016. In deze nieuwe fase ligt de focus op de doorgroei van I2-bedrijven naar een IBR-vrij (I3-) statuu. Op bedrijven die beschikken over een I3-statuu, is vaccinatie niet langer verplicht, er is enkel nog een beperkte jaarlijkse opvolgingstest.

De I2-opvolgingstest is een bloedonderzoek van een door DGZ geselecteerd aantal dieren met prioriteit voor het jongvee (categorie 12 tot 24 maanden). Het aantal is afhankelijk van de grootte van het bedrijf en telt maximum 20 dieren.

4.2. Boviene virale diarree-virus (BVD)

4.2.1. Datacollectie

Tabel 7: Overzicht analyses voor boviene virale diarree-virus (BVD) bij runderen in 2015, **beslagen met geboortes**

Analyses BVD	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	13.104
Aantal geteste stalen	569.234
Aantal analyses	551.228
Aantal dierenartsen	675

Tabel 8: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor boviene virale diarree-virus (BVD) bij runderen in 2015

Onderzoeksmotief	BVD ELISA As (serum)	BVD ELISA As (tankmelk)	BVD ELISA Ag (serum)	BVD ELISA Ag (oorbiopt)	BVD ELISA Ag (organen)	BVD PCR Ag	BVD PCR Ag (pool 20)	BVD PCR Ag (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	115	nvt	58	4.586	nvt	3	0	1	4.763
Certificering	0	nvt	0	1	nvt	3	0	0	4
Diagnostiek	4.769	33	12.693	7.108	388	828	1.102	144	27.065
Earnotch	nvt	nvt	nvt	478.946	nvt	nvt	nvt	nvt	478.946
Handel	328	nvt	37.644	1	nvt	16	255	1	38.245
Screening	0	nvt	949	nvt	nvt	0	4	0	953
Veepeiler	285	nvt	52	nvt	45	13	8	1	404
Verzameling	27	nvt	796	nvt	nvt	12	13	0	848
Totaal	5.524	33	52.192	490.642	433	875	1.382	147	551.228

Tabel 9: Resultaten boviene virale diarree-virus (BVD) ELISA bij runderen in 2015

Resultaat	BVD ELISA As (serum)		BVD ELISA As (tankmelk)		BVD ELISA Ag (serum)		BVD ELISA Ag (oorbiopt)		BVD ELISA Ag (organen)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	4.223	76,4	2	6,1	51.266	98,2	487.346	99,3	426	98,4
Niet interpreteerbaar	134	2,4	1	3,0	0	0,0	183	0,0	0	0,0
Positief	1.167	21,1	30	90,9	926	1,8	3.113	0,6	7	1,6
Totaal	5.524	100	33	100	52.192	100	490.642	100	433	100

Het aantal positieve resultaten bij de antistof ELISA varieert sterk afhankelijk van de onderzochte matrix (serum of tankmelk). Dit is te verklaren door het feit dat deze stalen worden genomen bij dieren van verschillende leeftijden. De serumstalen zijn afkomstig van dieren van 8 à 12 maanden leeftijd (jongveevenster). Deze dieren fungeren als vroege verklikkers voor een BVD-besmetting op een bedrijf. De tankmelkstalen zijn afkomstig van oudere dieren welke levenslang positief blijven na contact met het BVD-virus.

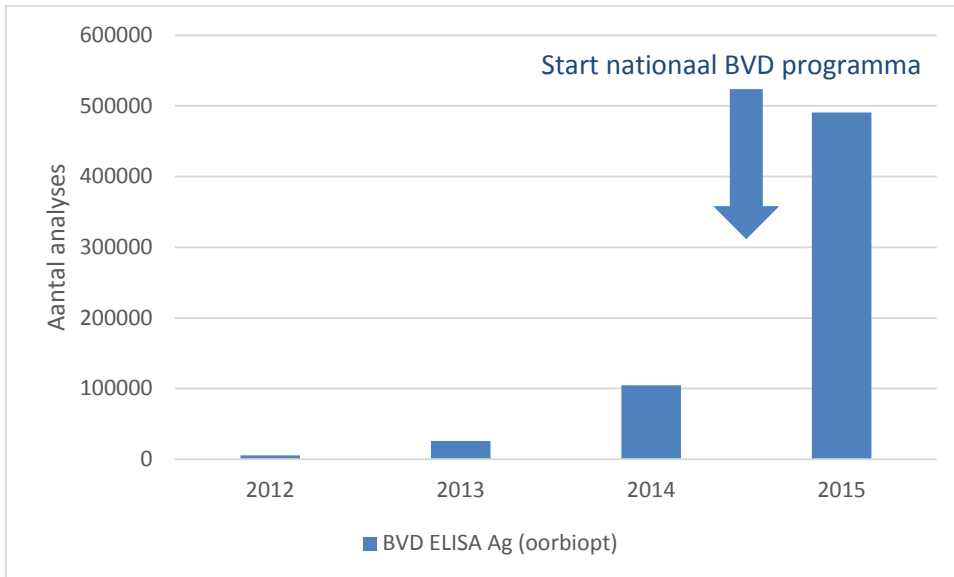
Tabel 10: Resultaten boviene virale diarree-virus (BVD) PCR bij runderen in 2015

Resultaat	BVD PCR Ag		BVD PCR Ag (pool 20)		BVD PCR Ag (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	671	76,7	1240	89,7	76	51,7
Niet interpreteerbaar	10	1,1	32	2,3	0	0,0
Ongeldig resultaat	0	0,0	0	0,0	1	0,7
Positief*	194	22,2	110	8,0	22	15,0
Positief BVD type 1	nvt	nvt	nvt	nvt	44	29,9
Positief BVD type 2	nvt	nvt	nvt	nvt	4	2,7
Totaal	875	100	1382	100	147	100

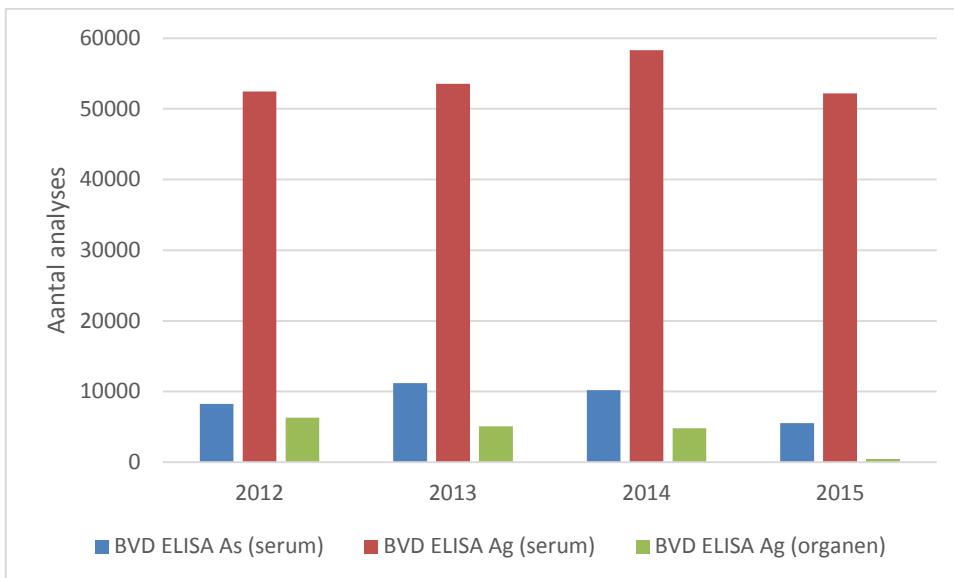
*: Voor PCR (pool 20) worden maximaal 20 individuele stalen gepoold (per analyseaanvraag) . Het 'Aantal' is het totaal aantal individuele stalen die werden gepoold. Stalen in een seropositieve pool worden in serie individueel getest met antigen ELISA.

4.2.2. Trendobservatie

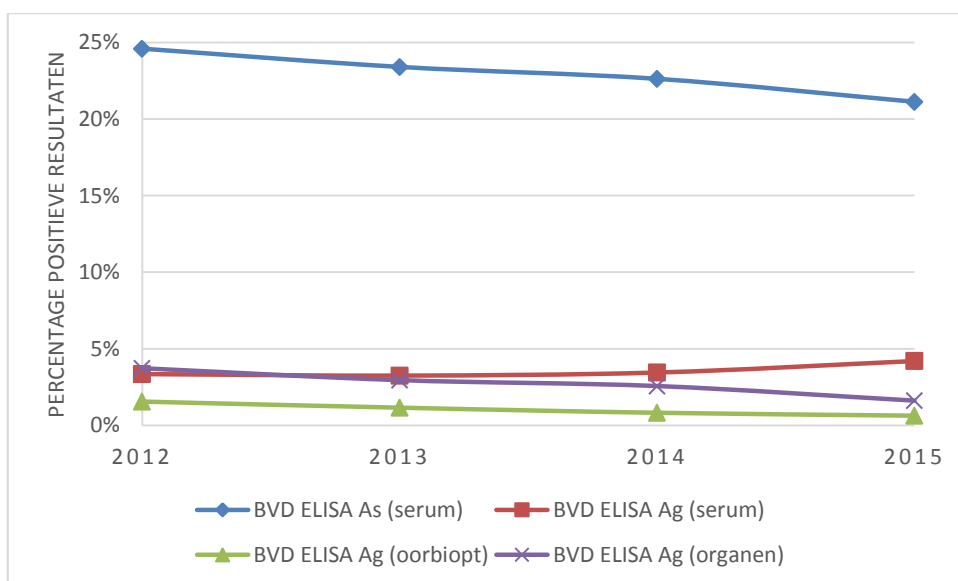
Figuur 12: Evolutie aantal boviene virale diarree-virus (BVD) antigen ELISA op oorbiopten bij runderen per jaar

Figuur 13: Evolutie aantal boviene virale diarree-virus (BVD) antistof of antigen ELISA op serum en organen bij runderen per jaar

Figuur 14: Evolutie percentage positieve bovine virale diarree-virus (BVD) ELISA bij runderen per jaar

4.2.3. Evolutie statuten

Tabel 11: Verdeling BVD-statuten van rundvee in leven op 03/02/16

Statuut	Omschrijving statuut	Aantal
IPI	Nakomeling van een IPI-moeder	4
	Virologisch positief	437
Totaal IPI		441
IPI verdacht	Niet onderzocht (30 dagen na geboorte/invoer) of ongeldig positief virologisch onderzoek	259
	Moeder van een IPI dier	144
	Virologisch niet interpreteerbaar	11
Totaal IPI verdacht		414
IPI vrij	Gelijkgesteld met negatief virologisch onderzoek (invoercertificatie)	1270
	Moeder van een IPI vrij dier	334.496
	Virologisch negatief	543.832
Totaal IPI vrij		879.598

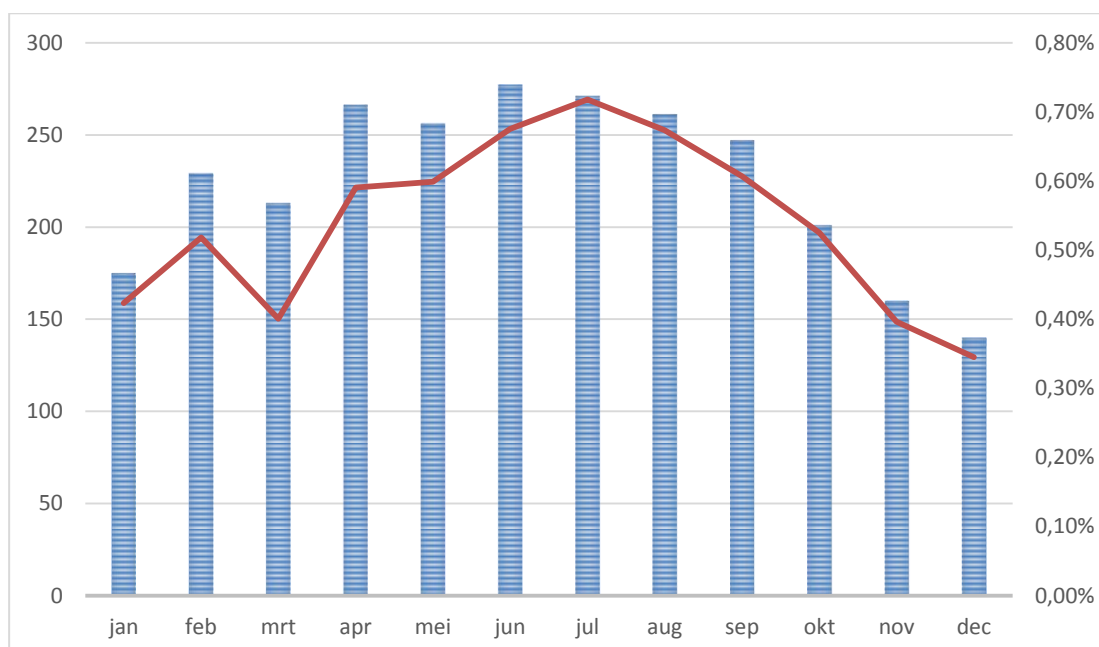
73,5% van de 1.197.384 onderzochte dieren die op 03/02/16 nog leven zijn IPI-vrij.

Tabel 12: Verdeling BVD-statuten van vleeskalveren in leven op 03/02/16.

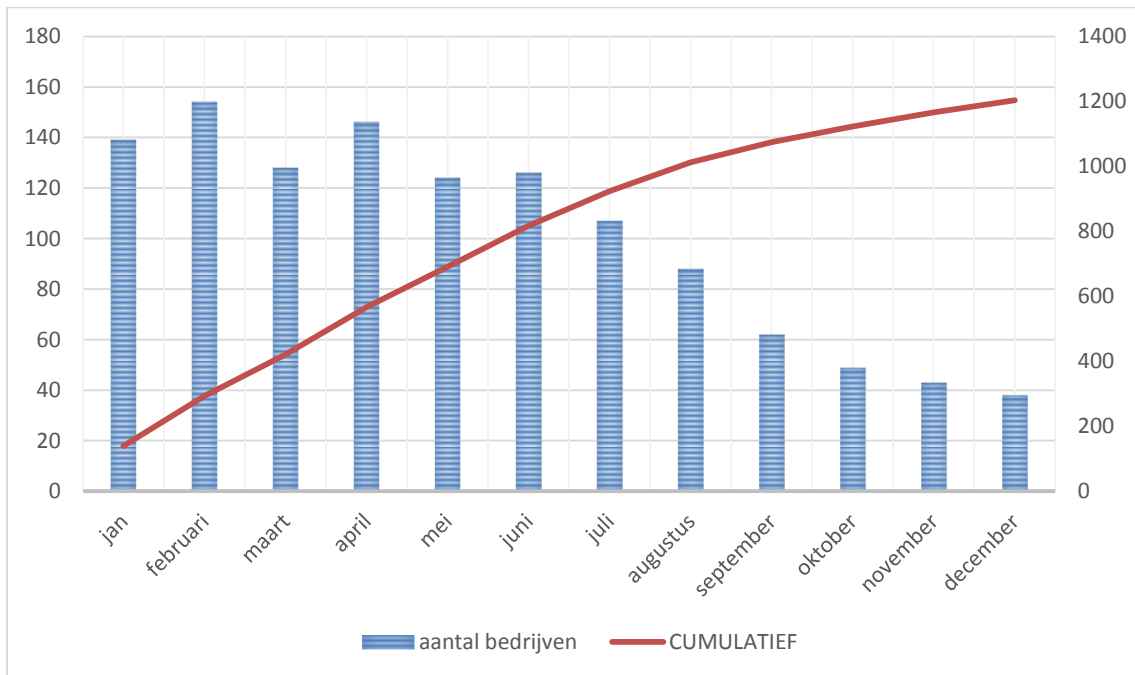
Statuut	Omschrijving statuut	Aantal	%
IPI	Virologisch positief	6	0,0
IPI verdacht	Niet onderzocht (30 dagen na invoer) of ongeldig positief virologisch onderzoek	11.426	7,4*
IPI vrij	Gelijkgesteld met negatief virologisch onderzoek (invoercertificatie)	8.797	5,7
	Virologisch negatief	133.510	86,8
Totaal		153.739	100

*: Dit zijn buitenlandse kalveren het BVD-statuuat onbekend

Figuur 15: Overzicht van geboortes van IPI-dieren per maand in 2015 (blauwe balken). De rode lijn geeft het maandelijks percentage geboren IPI-kalveren weer ten opzichte van het aantal kalveren geboren in die maand.

Figuur 16: Overzicht van het maandelijks aantal bedrijven met IPI-dieren in 2015.

4.2.4. Besluit BVD

Het nationaal BVD-programma startte op 1 januari 2015. Onderzoek van BVD-oormerken (earnotching) laat toe om onder de nieuwgeborenen in een zeer vroege fase BVD-dragers op te sporen aan de hand van een oorbiopt. Met bijna een half miljoen onderzochte oorbiopten in 2015 is de BVD-earnotching, naast het aankoopprotocol, de belangrijkste monitoringstool.

In 2015 werden in totaal 2.696 BVD-dragers opgespoord bij de geboorte, dit is 0,54% van alle kalveren geboren in Vlaanderen. Op 9,8% van de bedrijven met kalvingen werd in 2015 minstens één IPI-dier geboren.

4.3. Blauwtongvirus

4.3.1. Datacollectie

Tabel 13: Overzicht analyses voor blauwtongbewaking bij runderen in 2015

Analyses blauwtongbewaking	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	318
Aantal geteste stalen	1.688
Aantal analyses	1.688
Aantal dierenartsen	215

Tabel 14: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor blauwtong (BT) bewaking bij runderen in 2015

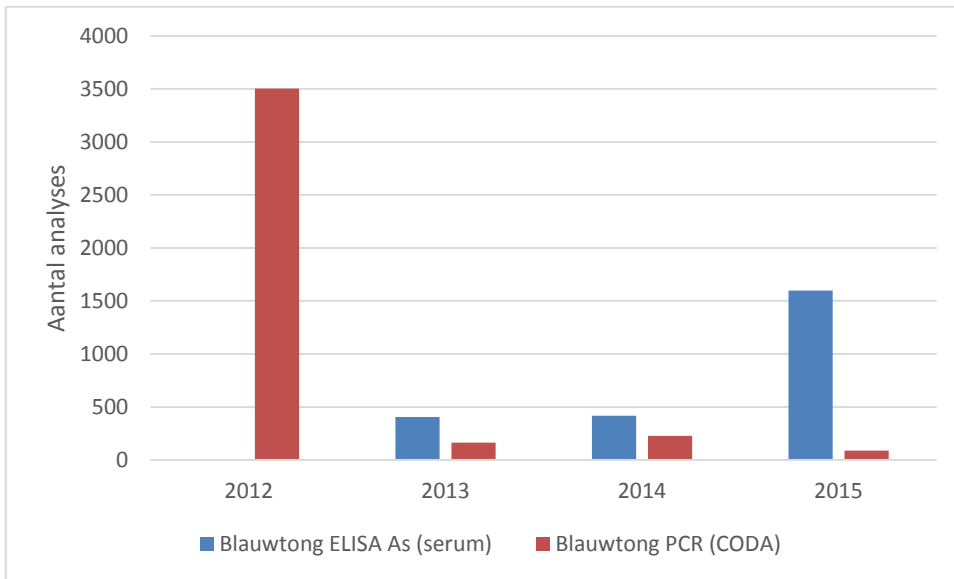
Onderzoeksmotief	BT ELISA As (serum)	BT PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	12	48	60
Certificering	0	3	3
Diagnostiek	96	9	105
Handel	6	7	13
Veepeler	18	2	20
Verdenking	0	20	20
Winterscreening	1.467	0	1.467
Totaal	1.599	89	1.688

Tabel 15: Resultaten analyses voor blauwtong(BT)bewaking bij runderen in 2015

Resultaat	BT ELISA As (serum)		BT PCR (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	1.570	98,2	89	100
Niet interpreteerbaar	2	0,1	0	0,0
Positief	27	1,7	0	0,0
Totaal	1.599	100	89	100

4.3.2. Trendobservatie

Figuur 17: Evolutie aantal analyses voor blauwtongbewaking bij runderen per jaar

4.3.3. Besluit blauwtong

België behoudt het blauwtongvrije statuut in 2015. Door de uitbraken van blauwtong (virustype 4 en type 8) in 2015 in verschillende Europese lidstaten waaronder Frankrijk (heropduiken van BTV-8) is het belangrijk waakzaam te blijven. Verspreiding van het virus kan ingeperkt worden door vaccinatie. In België is vaccinatie tegen alle serotypes met geïnactiveerd vaccin momenteel reglementair toegelaten.

4.4. Leucosevirus

4.4.1. Datacollectie

De belangrijkste monitoringstool voor leucose is het serologisch onderzoek in het kader van nationale handel en binnen de winterscreening.

Tabel 16: Overzicht analyses voor leucosevirus bij runderen in 2015

Analyses leucose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	1.534
Aantal geteste stalen	11.069
Aantal analyses	11.152
Aantal dierenartsen	414

Tabel 17: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor leucosevirus bij runderen in 2015

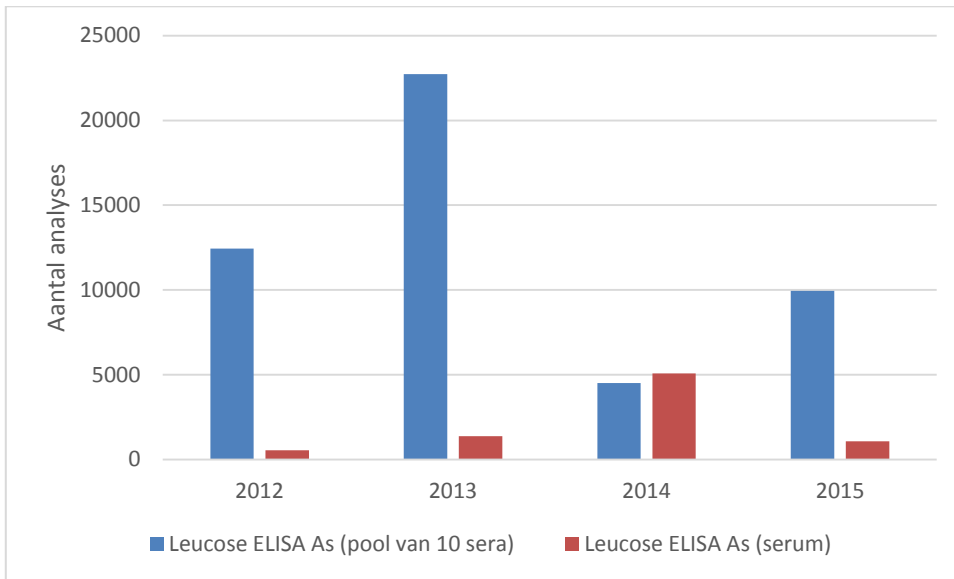
Onderzoeksmotief	Leucose ELISA As (pool van 10 sera)	Leucose ELISA As (serum)	Leucose ELISA As (CODA)	Leucose ID As (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	0	1	0	0	1
Diagnostiek	17	175	62	58	312
Handel	6.982	876	3	3	7.864
Verzameling	7	16	0	0	23
Winterscreening	2.951	1	0	0	2.952
Totaal	9.957	1.069	65	61	11.152

Tabel 18: Resultaten analyses voor leucosevirus bij runderen in 2015

Resultaat	Leucose ELISA As (pool van 10 sera)		Leucose ELISA As (serum)		Leucose ELISA As (CODA)		Leucose ID As (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	9.937	99,8	1.066	99,7	62	95,4	61	100,0
Niet interpreteerbaar	0	0,0	2	0,2	0	0,0	0	0,0
Positief	20	0,2	1	0,1	1	1,5	0	0,0
Twijfelachtig	0	0,0	0	0,0	2	3,1	0	0,0
Totaal	9.957	100	1.069	100	65	100	61	100

4.4.2. Trendobservatie

Figuur 18: Evolutie aantal analyses uitgevoerd door DGZ voor leucosevirus bij runderen per jaar

Het percentage positieve ELISA voor leucose blijft jaarlijks zeer laag waardoor een trendobservatie geen bijkomende informatie geeft.

4.4.3. Besluit leucose

In 2015 behoudt België de leucose-vrije status. De huidige bewaking maakt deel uit van het vernieuwde Sanitair Beleid dat van kracht is sinds de winter 2009-2010.

Aankooponderzoek van vrouwelijke runderen en fokstieren vanaf 12 maanden en afkomstig uit of geboren in een risicoland blijft verplicht. Hetzelfde geldt voor de invoer van dieren die afkomstig zijn uit derde landen (niet EU-land). Voor meststieren blijft de leeftijdsgrens van 30 maanden van toepassing voor dit onderzoek.

4.5. Schmallenbergvirus (SBV)

4.5.1. Datacollectie

Tabel 19: Overzicht analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij runderen in 2015

Analyses SBV	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	55
Aantal geteste stalen	90
Aantal analyses	90
Aantal dierenartsen	48

Tabel 20: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Schmallenbergvirus (SBV) bij runderen in 2015

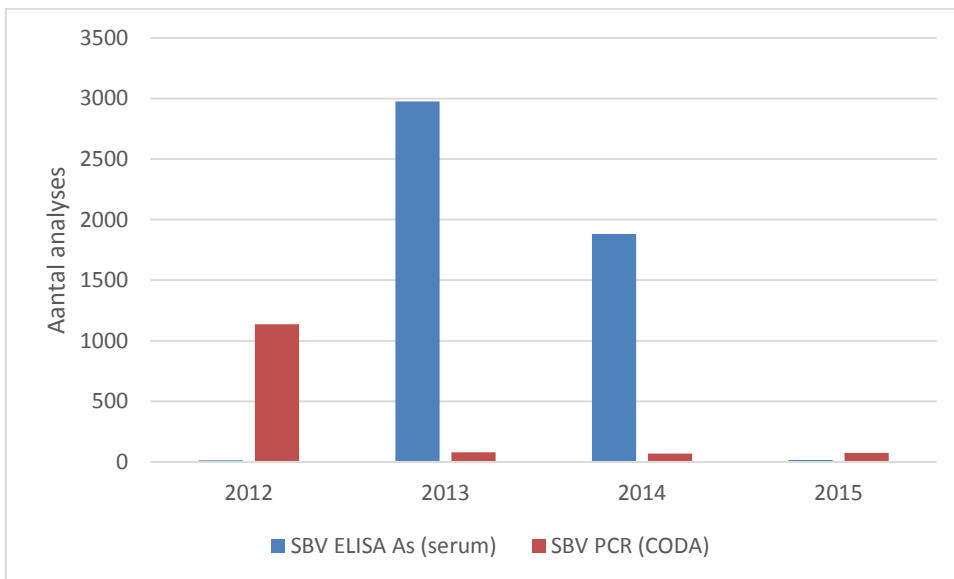
Onderzoeksmotief	SBV ELISA As (serum)	SBV PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	1	49	50
Diagnostiek	6	22	28
Handel	2	0	2
Veepeler	8	2	10
Totaal	17	73	90

Tabel 21: Resultaten analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij runderen in 2015

Resultaat	SBV ELISA As (serum)		SBV PCR (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%
Na 2 testen geen eenduidig resultaat	nvt	nvt	1	1,4
Negatief	15	88,2	72	98,6
Positief	2	11,8	0	0,0
Totaal	17	100	73	100

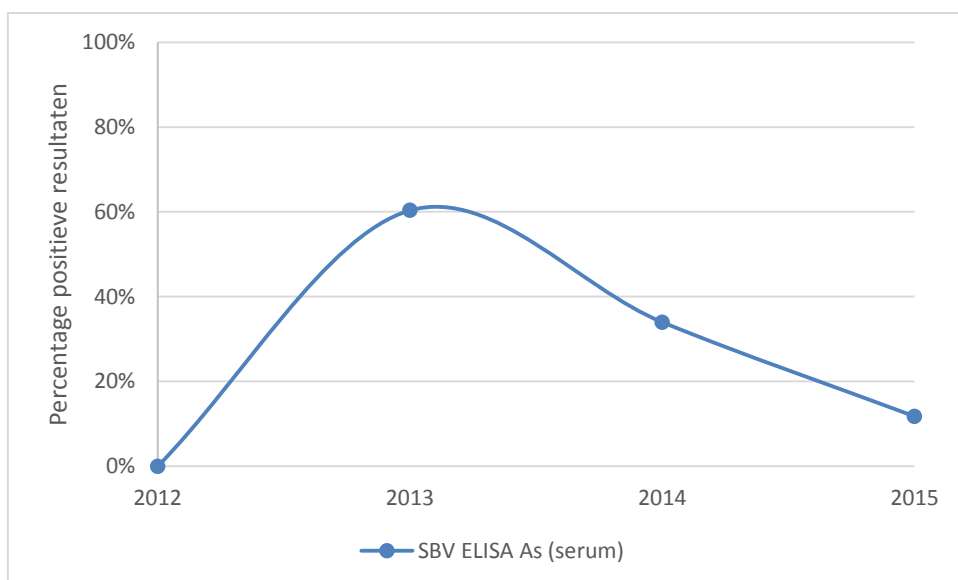
4.5.2. Trendobservatie

Figuur 19: Evolutie aantal analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij runderen per jaar

In 2012 was een piek aan Schmallenberg-infecties waar te nemen bij runderen wat het hoog aantal PCR testen in dat jaar verklaart.

Figuur 20: Evolutie percentage positieve analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij runderen per jaar

4.5.3. Besluit Schmallebergvirus

Bij rundvee waren alle PCR testen (104 testen) uitgevoerd in 2014 en 2015 negatief voor het Schmallebergvirus. Daarom is beslist sinds december 2015 het Schmallebergonderzoek van verdachte foetussen niet meer standaard op te nemen binnen het abortusprotocol. Serologisch onderzoek op Schmalleberg is sinds 2013 opgenomen in de winterscreening maar werd stopgezet sinds 2015.

4.6. Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose)

4.6.1. Datacollectie

4.2.1.1. Analyses uitgevoerd buiten het paratuberculose-programma

Tabel 22: Overzicht analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose) uitgevoerd buiten het paratuberculose-programma bij runderen in 2015

Analyses paratuberculose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	4.436
Aantal geteste stalen	31.695
Aantal analyses	31.744
Aantal dierenartsen	493

Tabel 23: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) uitgevoerd buiten het paratuberculose-programma bij runderen in 2015

Onderzoeksmotief	ParaTB ELISA As (melk/serum)	ParaTB Ziehl-Neelsen kleuring* (mest)	ParaTB PCR (mest)	ParaTB cultuur (mest)	Totaal
Abortusprotocol	11	0	0	0	11
Diagnostiek	4.482	181	583	34	5.280
Handel	26.243	0	0	0	26.243
Veepeiler	139	16	40	0	195
Verzameling	15	0	0	0	15
Totaal	30.890	197	623	34	31.744

*: Aantonen van zuurvaste kiemen.

Tabel 24: Resultaten Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) ELISA uitgevoerd buiten het paratuberculose-programma bij runderen in 2015

Resultaat	ParaTB ELISA As (melk/serum)		ParaTB Ziehl-Neelsen kleuring* (mest)		ParaTB PCR (mest)		ParaTB cultuur (mest)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	30.115	97,5	159	80,7	431	69,2	34	100,0
Niet interpreteerbaar	74	0,2	0	0,0	32	5,1	0	0,0
Positief	701	2,3	38	19,3	160	25,7	0	0,0
Totaal	30.890	100	197	100	623	100	34	34

4.2.1.1. Analyses uitgevoerd in het kader van het paratuberculose-programma

Tabel 25: Overzicht analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose) met onderzoeksmotief paratuberculosescreeing bij runderen in 2015

Analyses paratuberculose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	2.456
Aantal geteste stalen	156.121
Aantal analyses	156.121
Aantal dierenartsen	397

Tabel 26: Aantal analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) met onderzoeksmotief paratuberculosescreeing bij runderen in 2015

Onderzoeksmotief	ParaTB ELISA As (melk/serum)	ParaTB ELISA As (MPR)*	Totaal
ParaTB-screening	80.913	75.208	156.126

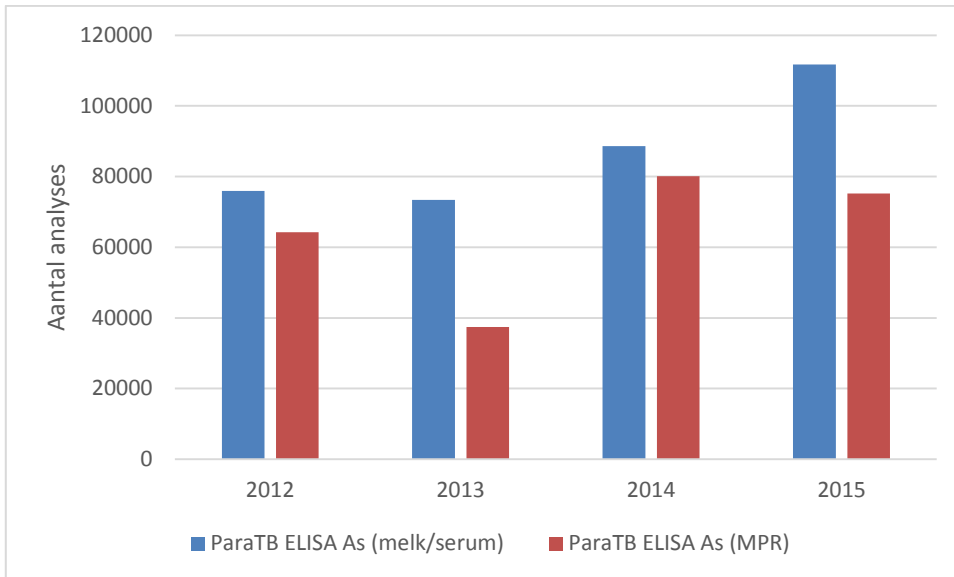
*: Individuele koemelkmonsters genomen in kader van de melkproductieregistratie (VRV).

Tabel 27: Resultaten Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) ELISA met onderzoeksmotief paratuberculosescreeing bij runderen in 2015

Resultaat	ParaTB ELISA As (melk/serum)		ParaTB ELISA As (MPR)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	78.866	97,5	73.676	98,0
Niet interpreteerbaar	352	0,4	434	0,6
Positief	1.695	2,1	1.098	1,5
Totaal	80.913	100	75.208	100

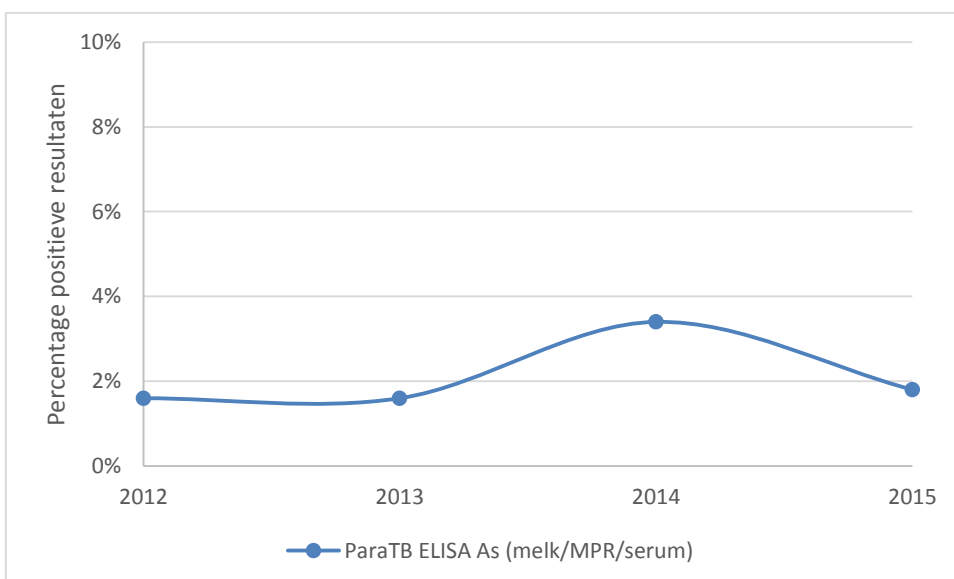
4.6.2. Trendobservatie

Figuur 21: Evolutie aantal Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) ELISA bij runderen per jaar

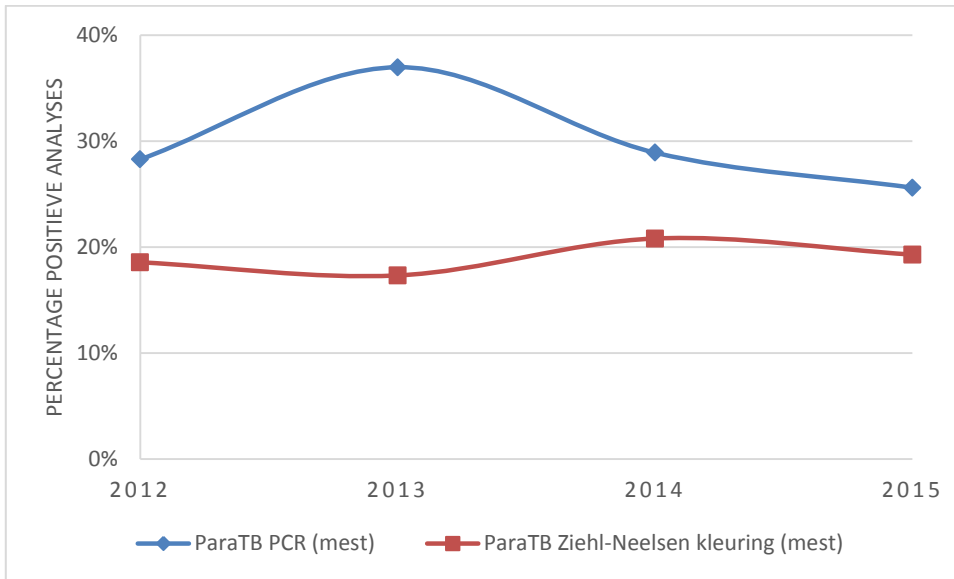

Het aantal serologische analyses toont een stijgende trend in de afgelopen 4 jaar. Dit heeft te maken met het stijgend aantal deelnemers binnen het paratuberculoseprogramma voor de Belgische zuivelketen. Eind 2011 en begin 2012 kwam de verplichte deelname van Friesland-Campina, in 2014 de verplichte deelname van Milcobel en in 2015 deze van Olympia, Danone en LDA (Laiterie des Ardennes) producenten. Bedrijven die het opvolgingsniveau A behalen screenen maar om de 2 jaar waardoor een golfbeweging ontstaat in het jaarlijks aantal serologische analyses.

Figuur 22: Evolutie percentage positieve Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) ELISA bij runderen per jaar

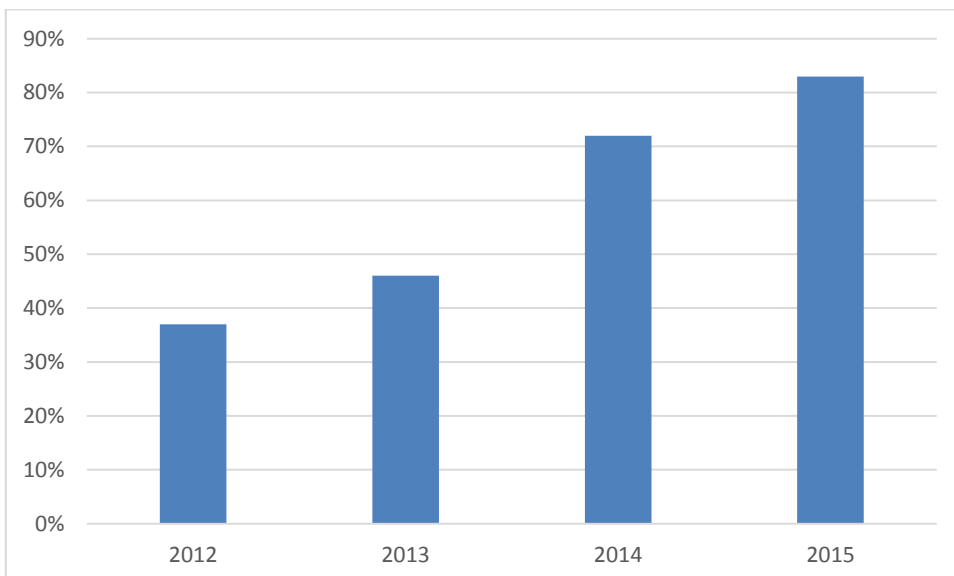
Figuur 23: Evolutie percentage positieve Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) PCR en Ziehl-Neelsen kleuringen bij runderen per jaar

In vergelijking met ELISA tonen PCR en Ziehl-Neelsen kleuringen op mest procentueel een hoger percentage positieve resultaten omdat dit meestal om gerichte staalnames gaat bij dieren die reeds positief testten op serologie of om klinisch verdachte dieren. De Ziehl-Neelsen kleuring toont zuurvaste kiemen aan en is dus niet specifiek voor paratuberculose.

4.6.3. Evolutie deelnamegraad en opvolgingsniveaus binnen het paratuberculoseprogramma

Figuur 24: Evolutie van de deelnamegraad van Vlaamse melkveebeslagen aan het paratuberculoseprogramma (2012 -2015)

Tabel 28: Evolutie van de behaalde opvolgingsniveaus in de voorbije 3 werkjaren. Beslagen die een A-niveau behaalden screenen om de 2 jaar. Een werkjaar loopt van november tot oktober.

Opvolgingsniveau	Werkjaar 7 (2012-2013)		Werkjaar 8 (2013-2014)		Werkjaar 9 (2014-2015)	
	Aantal gescreend	%	Aantal gescreend	%	Aantal gescreend	%
A	843	81,3	1.979	86,4	2.304	82,2
B	85	8,2	195	8,5	323	11,5
C	109	10,5	116	5,1	175	6,3
Totaal	1.037	100	2.290	100	2.802	100

Tabel 29: Overzicht besmettingsgraad van deelnemers aan het paratuberculoseprogramma per werkjaar

Besmettingsgraad	Werkjaar 7 (2012-2013)		Werkjaar 8 (2013-2014)		Werkjaar 9 (2014-2015)	
	Aantal beslagen	%	Aantal beslagen	%	Aantal beslagen	%
Volledig negatief	686	62,3	757	51,8	1.688	60,1
Tussen 0 en 1% positief	22	2,0	55	3,8	336	12,0
Tussen 1 en 2% positief	93	8,5	166	11,4	259	9,2
Tussen 2 en 5% positief	211	19,2	330	22,5	357	12,7
Tussen 5 en 10% positief	72	6,4	118	8,0	125	4,5
Meer dan 10% positief	16	1,4	36	2,5	41	1,5
Totaal	1.101	100	1.462	100	2.806	100

4.6.4. Besluit paratuberculose

Het aantal melkveebedrijven dat deelneemt aan het paratuberculoseprogramma blijft jaarlijks stijgen.

Het paratuberculoseprogramma is een vrijwillig programma van en voor de zuivelsector. Het paratuberculoseprogramma, dat hervormd werd bij aanvang van werkjaar 7, is een monitoringstool die de veehouder en de bedrijfsdierenarts in staat stelt om gerichte maatregelen te nemen op het bedrijf. De toegekende opvolgingsniveaus houden een risico-inschatting in op aanwezigheid van ziektekiemen in de melk (A laag, B matig, C onbepaald risico).

De melkveehouders die deelnemen aan het paratuberculoseprogramma bepalen zelf hoe ze de staalname voor de screenings laten uitvoeren: een MPR-staalname door CRV of een staalname van bloed of melk door dierenarts.

Ook buiten het paratuberculoseprogramma voert DGZ een groot aantal analyses voor paratuberculose uit en dit meestal in het kader van een aankoopprotocol.

4.7. Brucella abortus (brucellose)

4.7.1. Datacollectie

De monitoring van brucellose gebeurt hoofdzakelijk via het abortusprotocol. Sinds de brucellose-uitbraak in 2012 vormt het tankmelkonderzoek een belangrijk instrument voor de opvolging van de status van melkveebedrijven.

Tabel 30: Overzicht analyses voor Brucella abortus (brucellose) bij runderen in 2015

Analyses brucellose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	6.957
Aantal geteste stalen	35.387
Aantal analyses	35.638
Aantal dierenartsen	550

Tabel 31: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Brucella abortus (brucellose) bij runderen in 2015

Onderzoeksmotief	Brucellose cultuur	Brucellose MAT EDTA 3 verd. As	Brucellose ELISA As (serum)	Brucellose ELISA As (tankmelk)	Brucellose ELISA As (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	5.847	5.935	87	0	2	11.871
Controle	0	4	2	0	1	7
Diagnostiek	0	348	4	0	67	419
Handel	1	8.071	146	0	4	8.222
Stalbilan (opdracht FAVV)	0	576	5	9.936	2	10.519
Verzameling	0	393	4	0	0	397
Winterscreening	0	4.186	17	0	0	4.203
Totaal	5.848	19.513	265	9.936	76	35.638

Tabel 32: Resultaten Brucella abortus (brucellose) cultuur en ELISA bij runderen in 2015

Resultaat	Brucellose cultuur		Brucellose ELISA As (serum)		Brucellose ELISA As (tankmelk)		Brucellose ELISA As (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	5.848	0,0	257	97,0	9.921	99,8	66	86,8
Niet interpreteerbaar	0	0,0	0	0,0	8	0,1	0	0,0
Positief	0	0,0	8*	3,0	7	0,1	10	13,2
Totaal	5.848	100	265	100	9.936	100	76	100

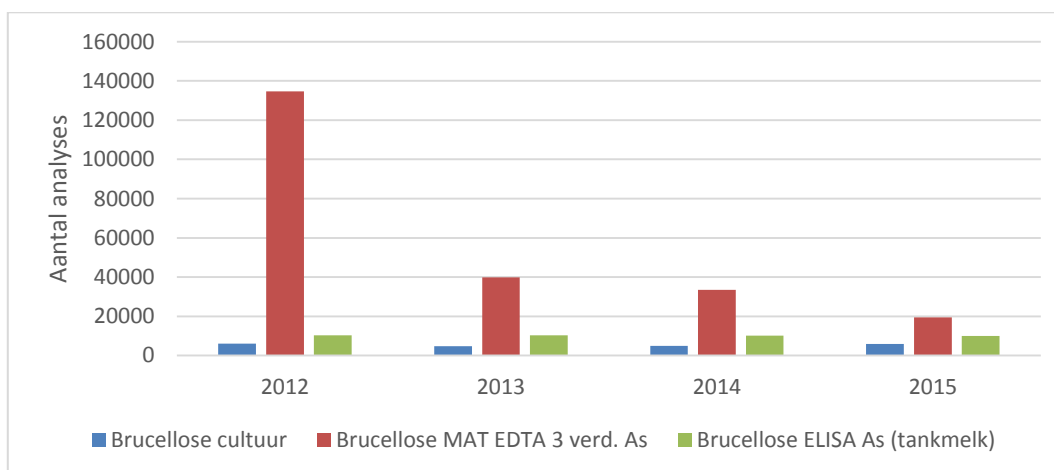
*: De acht monsters met positieve antistof ELISA bij DGZ werden bevestigd met antistof ELISA bij het CODA.

Tabel 33: Resultaten MAT-analyses voor *Brucella abortus* (brucellose) bij runderen in 2015

Resultaat	Brucellose MAT EDTA 3 verd. As	
	Aantal	%
negatief	19.362	99,2
30	130	0,7
50	19	0,1
≥ 100	2	0,0
Totaal	19.513	100

4.7.2. Trendobservatie

Figuur 25: Evolutie aantal analyses voor *Brucella abortus* (brucellose) bij runderen per jaar

Het hoger aantal MAT-testen in 2012 ten opzichte van de overige jaren is te wijten aan de brucellose-uitbraken in 2012. Sindsdien werd tijdelijk de verplichting van het brucellose-onderzoek bij binnenlandse handel en het intracommunautair handelsverkeer uit niet-risicolanden opnieuw ingevoerd.

De positieve brucellose-testen konden niet bevestigd worden door het CODA waardoor een trendobservatie van het percentage positieve resultaten overbodig is.

4.7.3. Besluit *Brucella abortus*

In 2015 behoudt België de brucellose-vrije status. Het huidige bestrijdingsprogramma maakt deel uit van het vernieuwde Sanitair Beleid dat van kracht is sinds de winter 2009-2010.

Aankooponderzoek van vrouwelijke runderen en fokstieren vanaf 12 maanden en afkomstig uit of geboren in een risicoland blijft verplicht. Hetzelfde geldt voor de invoer van dieren die afkomstig zijn uit derde landen (niet EU-land). Voor meststieren blijft de leeftijdsgrens van 30 maanden van toepassing voor dit onderzoek.

4.8. Coxiella burnetii (Q-koorts)

4.8.1. Datacollectie

Tabel 34: Overzicht analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij runderen in 2015

Analyses Q-koorts	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	2.208
Aantal geteste stalen	3.733
Aantal analyses	3.734
Aantal dierenartsen	404

Tabel 35: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij runderen in 2015

Onderzoeksmotief	Q-koorts ELISA As (serum)	Q-koorts ELISA As (tankmelk)	Q-koorts PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	61	0	3.236	3.297
Diagnostiek	342	12	19	373
Handel	6	0	1	7
Veepailer	39	0	16	55
Verzameling	1	1	0	2
Totaal	449	13	3.272	3.734

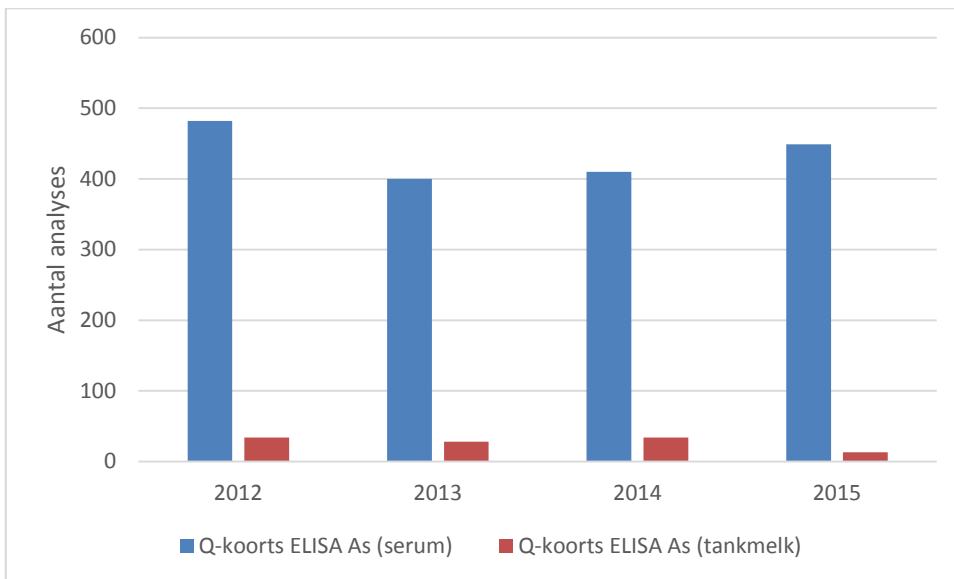
Tabel 36: Resultaten analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij runderen in 2015

Resultaat	Q-koorts ELISA As (serum)		Q-koorts ELISA As (tankmelk)		Q-koorts PCR (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	363	80,8	4	30,8	2.676	97,9
Positief	86	19,2	9	69,2	57	2,1
Totaal	449	100	13	100	2.733*	100

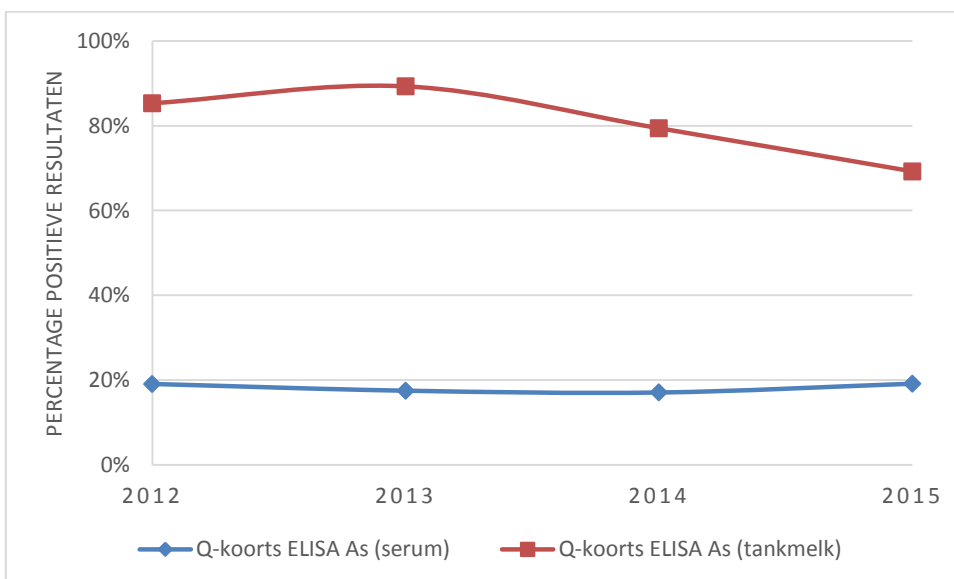
*: Het verschillende totaal ten opzichte van tabel 27 is te wijten aan onder andere analyseresultaten met een ongeldig resultaat en de onmogelijkheid om de test uit te voeren als gevolg van de aanwezigheid van inhibitor.

4.8.2. Trendobservatie

Figuur 26: Evolutie aantal analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij runderen per jaar

Figuur 27: Evolutie percentage positieve analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij runderen per jaar

4.8.3. Besluit Q-koorts

Q-koorts is een zoönose waarvoor monitoring noodzakelijk blijft. Q-koorts blijft endemisch. De analysesresultaten van DGZ tonen aan dat de toestand stabiel blijft.

4.9. Leptospira species (leptospirose)

4.9.1. Datacollectie

Tabel 37: Overzicht analyses voor Leptospira species (leptospirose) bij runderen in 2015

Analyses leptospirose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	186
Aantal geteste stalen	590
Aantal analyses	592
Aantal dierenartsen	116

Tabel 38: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Leptospira species (leptospirose) bij runderen in 2015

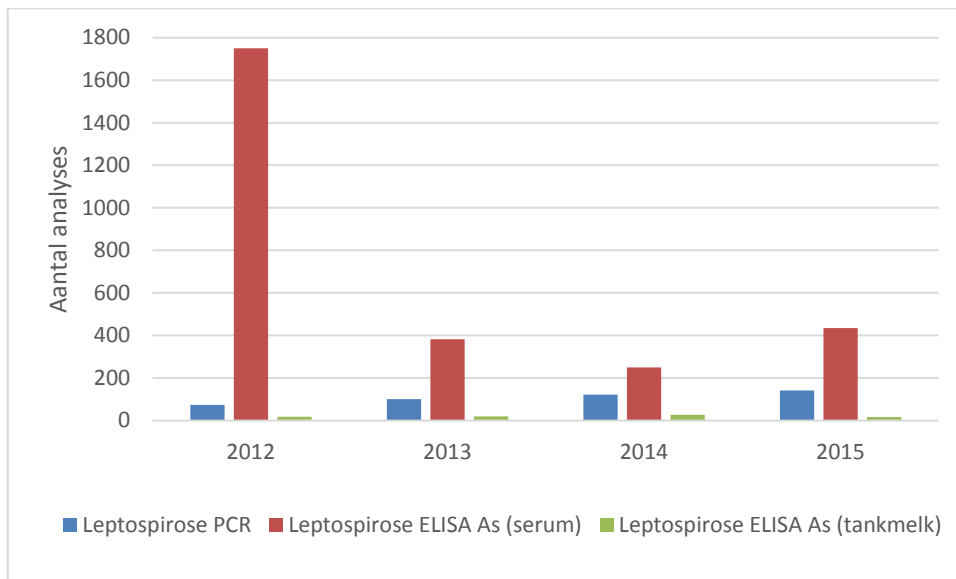
Onderzoeksmotief	Leptospirose PCR	Leptospirose ELISA As (serum)	Leptospirose ELISA As (tankmelk)	Totaal
Abortusprotocol	101	55	0	156
Diagnostiek	7	217	15	239
Handel	0	77	0	77
Veepeler	33	82	1	116
Verzameling	0	3	1	4
Totaal	141	434	17	592

Tabel 39: Resultaten analyses voor Leptospira species (leptospirose) bij runderen in 2015

Resultaat	Leptospirose PCR		Leptospirose ELISA As (serum)		Leptospirose ELISA As (tankmelk)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	141	100,0	432	99,5	13	76,5
Net interpreteerbaar	0	0,0	2	0,5	2	11,8
Positief	0	0,0	0	0,0	2	11,8
Totaal	141	100	434	100	17	100

4.9.2. Trendobservatie

Figuur 28: Evolutie aantal analyses voor Leptospira species (leptospirose) bij runderen per jaar

4.9.3. Besluit leptospirose

Sinds oktober 2012 maakt het serologisch onderzoek op leptospirose geen deel meer uit van het abortusprotocol. Dit verklaart de sterke daling van het aantal analyses sindsdien. Het aantal analyses en het aandeel positieve analyses voor leptospirose blijft jaarlijks zeer laag waardoor geen trendobservatie mogelijk is.

4.10. Salmonella species

4.10.1. Datacollectie

Tabel 40: Overzicht analyses voor Salmonella bij runderen in 2015

Analyses Salmonella	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	261
Aantal geteste stalen	1.178
Aantal analyses	1.178
Aantal dierenartsen	135

Tabel 41: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Salmonella bij runderen in 2015

Onderzoeksmotief	Salmonella PCR	Salmonella ELISA As (serum)	Salmonella ELISA As (tankmelk)	Salmonella isolatie volgens ISO 6579 D	Totaal
Abortusprotocol	100	8	0	0	108
Diagnostiek	4	631	40	9	684
Handel	0	170	0	0	170
Veepailer	29	180	6	0	215
Verzameling	0	0	1	0	1
Totaal	133	989	47	9	1.178

Tabel 42: Resultaten analyses voor Salmonella bij runderen in 2015

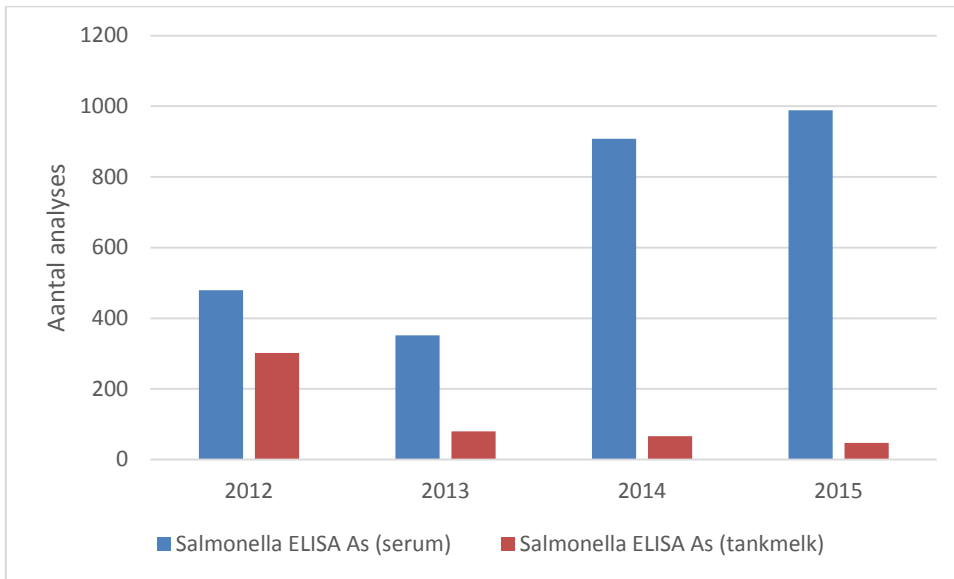
Resultaat	Salmonella PCR		Salmonella ELISA As (serum)		Salmonella ELISA As (tankmelk)		Salmonella isolatie volgens ISO 6579 D	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	131	98,5	883	89,3	32	68,1	8	88,9
Niet interpreteerbaar	1	0,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Positief*	1	0,8	106	10,7	15	31,9	1**	11,1
Totaal	113	100	989	100	47	100	9	100

*: Tankmelk tekent positief vanaf 5 à 10% positieve dieren.

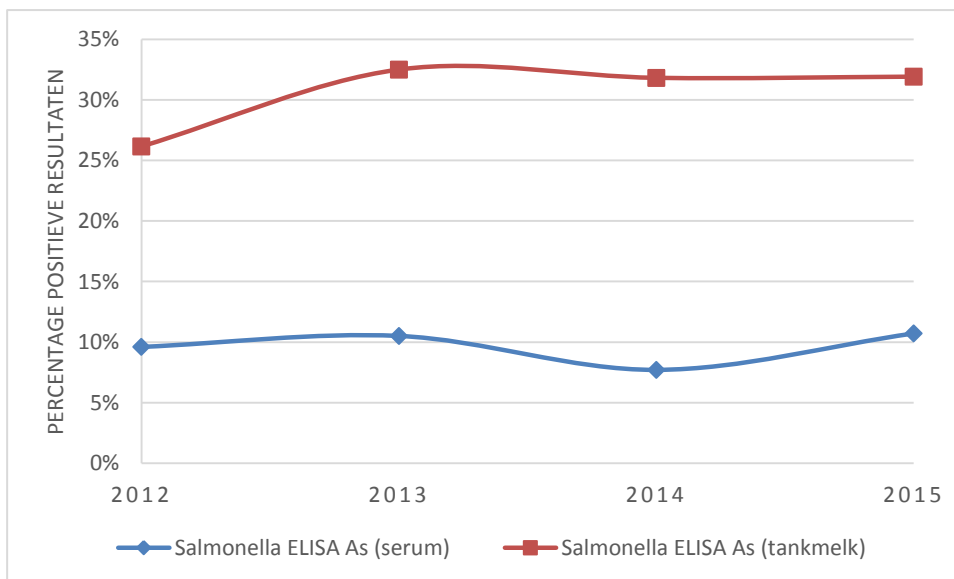
** : Dit staal betrof overschoentjes positief voor Salmonella Enteritidis. Waarschijnlijk werden deze stalen genomen in het kader van Salmonella-begeleiding bij het pluimvee van hetzelfde bedrijf.

4.10.2. Trendobservatie

Figuur 29: Evolutie aantal analyses voor Salmonella bij runderen per jaar

Figuur 30: Evolutie percentage positieve analyses voor Salmonella bij runderen per jaar

4.10.3. Besluit Salmonella

Salmonella is een zöonose maar kan ook ziekteverschijnselen bij het rundvee veroorzaken waardoor monitoring aangeraden blijft.

4.11. Neospora caninum (neosporose)

4.11.1. Datacollectie

Tabel 43: Overzicht analyses voor Neospora caninum (neosporose) bij runderen in 2015

Analyses neosporose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	6.317
Aantal geteste stalen	61.145
Aantal analyses	61.145
Aantal dierenartsen	540

Tabel 44: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Neospora caninum (neosporose) bij runderen in 2015

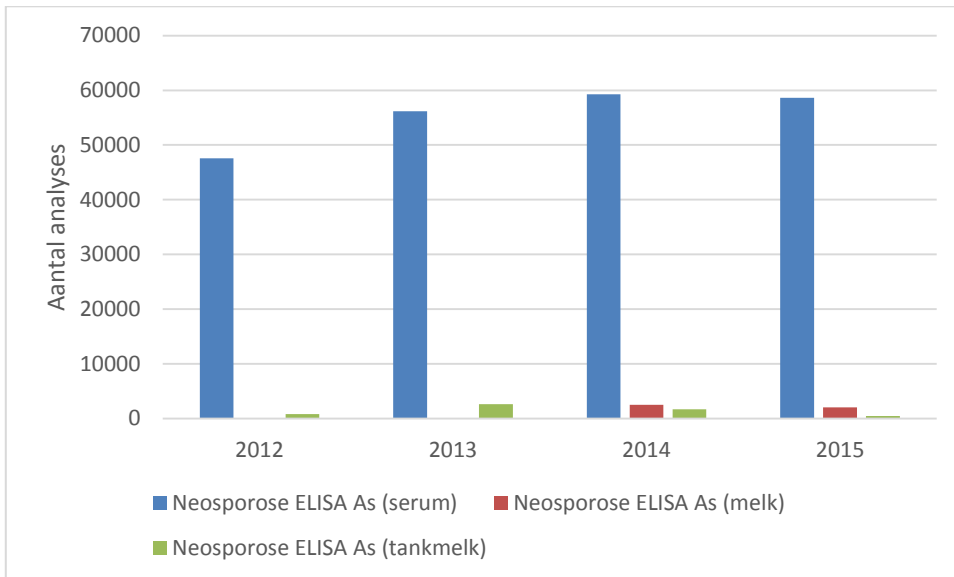
Onderzoeksmotief	Neosporose ELISA As (serum)	Neosporose ELISA As (melk)	Neosporose ELISA As (tankmelk)	Totaal
Abortusprotocol	5.950	0	0	5.950
Diagnostiek	19.546	2.048	449	22.043
Handel	32.991	0	0	32.991
Veepeiler	115	0	2	117
Verzameling	44	0	0	44
Totaal	58.646	2.048	451	61.145

Tabel 45: Resultaten analyses voor Neospora caninum (neosporose) bij runderen in 2015

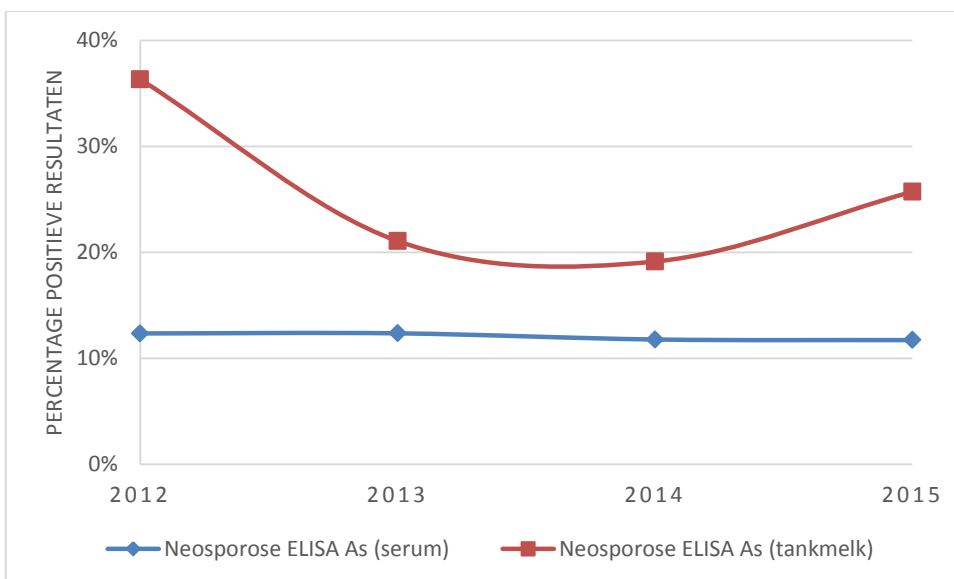
Resultaat	Neosporose ELISA As (serum)		Neosporose ELISA As (melk)		Neosporose ELISA As (tankmelk)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	51.772	88,3	1.739	84,9	335	74,3
Positief	6.874	11,7	309	15,1	116	25,7
Totaal	58.646	100	2.048	100	451	100

4.11.2. Trendobservatie

Figuur 31: Evolutie aantal analyses voor Neospora caninum (neosporose) bij runderen per jaar

Figuur 32: Evolutie percentage positieve Neospora caninum (neosporose) ELISA bij runderen per jaar. Een positief tankmelkonderzoek is indicatief voor een besmettingsgraad van minstens 15% van de dieren die deel uitmaken van de tank.

4.11.3. Besluit Neosporose

Het aankoopprotocol en het abortusprotocol zijn twee belangrijke monitoringstools voor Neosporose. Sinds oktober 2013 bestaat er ook een vrijwillig monitoringsprogramma onder abonnementsvorm. Zie ook verder in het hoofdstuk Abortusprotocol Rundvee.

4.12. Abortusprotocol rundvee

4.12.1. Datacollectie en trendobservatie

Tabel 46: Overzicht analyses voor het abortusprotocol bij runderen in 2015

Analyses abortusprotocol	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	3.274
Aantal geteste dieren	5.968
Aantal dossiers	5.972
Aantal dossiers met foetus	5.293
Aantal dossiers zonder foetus	679
Aantal onderzochte nageboortes	3.655
Aantal geanalyseerde serumstalen	5.951
Aantal onderzochte swabs	19

Tabel 47: Aantal serologische analyses bij runderen moederdieren met onderzoeksmotief abortusprotocol in 2015

Kiem	Analyse	Aantal analyses	% positieve analyses
Brucella abortus (brucellose)	ELISA As	87	2,3*
	MAT EDTA 3 verd. As 30	5.935	1,1
	MAT EDTA 3 verd. As 50		0,1
	MAT EDTA 3 verd. As \geq 100		0,0
Neospora caninum (neosporose)	ELISA As	5.950	17,4

*: Alle stalen met positieve antistof ELISA bij DGZ werden bevestigd met antistof ELISA bij het CODA.

Tabel 48: Aantal antigeendetecties op foetaal weefsel bij runderen met onderzoeksmotief abortusprotocol in 2015

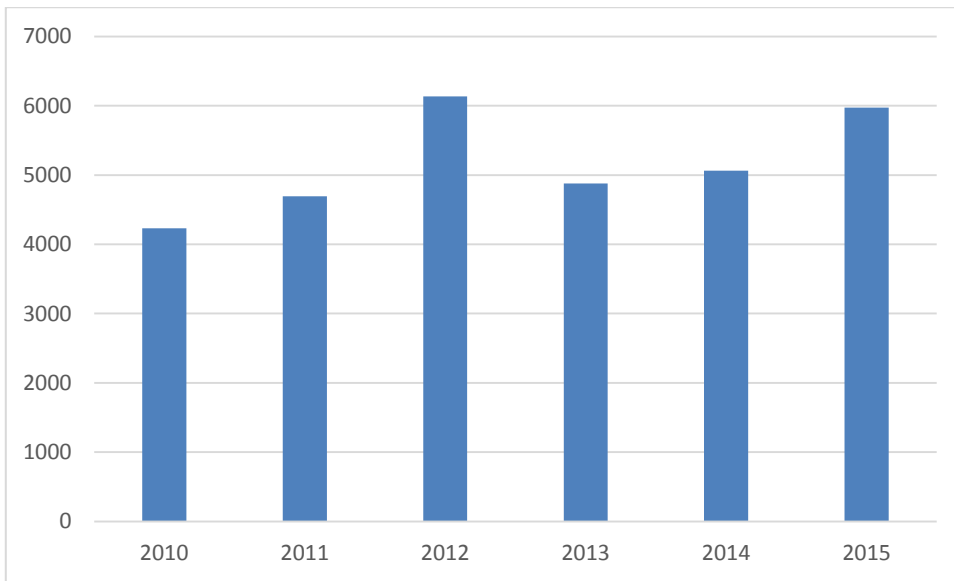
Kiem	Analyse	Aantal analyses	% positieve analyses
Boviene virale diarree virus (BVD)	PCR op organen	3	0,0
	PCR op organen (CODA)	1	0,0
	PCR op oorbiopt	4.586	2,4
Blauwtongvirus	PCR (CODA)	48	0,0
Coxiella burnetii (Q- koorts)	PCR (CODA)	3.236	1,4
Schmallenbergvirus	PCR (CODA)	49	0,0

Tabel 49: Resultaten reïncultuur van lebmaag en long van dossiers met onderzoeksmotief abortusprotocol in 2015

Resultaat reïncultuur	Aantal verwerpingen met reïncultuur in lebmaag en long
Escherichia coli	277
Trueperella pyogenes	249
Serratia marcescens	54

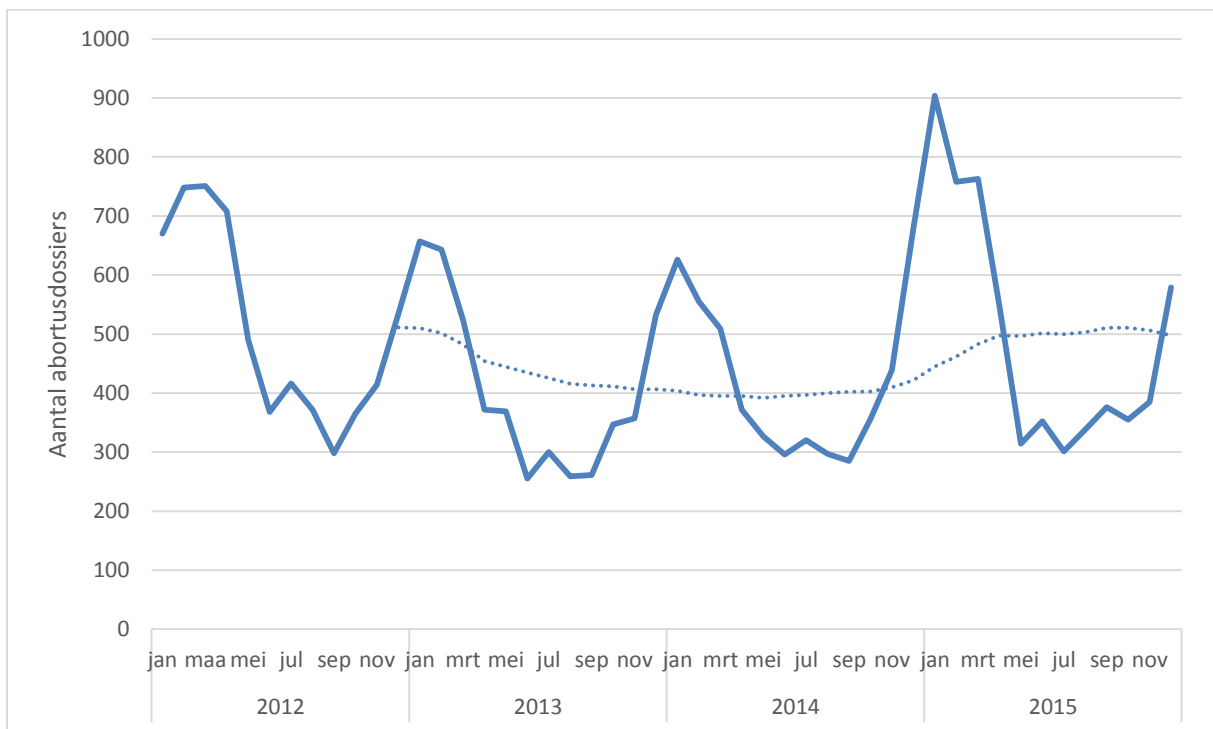
Listeria monocytogenes	47
Staphylococcus aureus	32
Pseudomonas aeruginosa	31
Bacillus licheniformis	28
Haem. Escherichia coli	26
Enterococcus faecalis	11
Staphylococcus hyicus	9
Hafnia alvei	6
Salmonella sp.	6
Streptococcus bovis	5
Enterobacter sp.	4
Streptococcus uberis	3
Yersinia pseudotuberculosis	3
Enterococcus faecium	2
Klebsiella pneumoniae	2
Staphylococcus chromogenes	2
Streptococcus dysgalactiae	2
Aeromonas hydrophila	1
Bacillus sp.	1
Candida albicans	1
Enterococcus avium	1
Enterococcus hirae	1
Gisten	1
Lactococcus lactis ssp.lactis	1
Lactococcus sp.	1
Mannheimia haemolytica	1
Pasteurella multocida	1
Proteus sp.	1
Providencia sp.	1
Staphylococcus epidermidis	1
Staphylococcus sp.	1
Streptococcus pluranimalium	1

Figuur 33: Evolutie aantal abortusdossiers bij runderen per jaar

De start van het BVD-bestrijdingsprogramma met verplicht onderzoek van de foetus verklaart de stijging van het aantal abortusdossiers in 2015.

Figuur 34: Aantal abortusdossiers van runderen bij DGZ per jaar

— Aantal abortusdossiers
 Voortschrijdend gemiddelde 12m

4.12.2. Besluit abortusprotocol rundvee

Uit de resultaten van het abortusprotocol blijkt dat Neospora nog steeds een belangrijke oorzaak is van abortus bij runderen in Vlaanderen. Sinds eind 2013 bestaat een vrijwillig Neospora-programma. Dit programma wordt hervormd in 2016 om veehouders nog beter te ondersteunen bij de aanpak van Neospora op hun bedrijf.

5. Monitoring ziekten bij kleine herkauwers

5.1. Blauwtongvirus

5.1.1. Datacollectie

Monitoring van de blauwtongvrije status van België is mogelijk via het abortusprotocol. Bij verworpen lammeren met typische afwijkingen van een besmetting met het blauwtongvirus en voor stalen ontvangen in het kader van een officiële verdenking is PCR beschikbaar. Ook ELISA is bruikbaar in dergelijke gevallen evenals voor serologische diagnostiek.

Tabel 50: Overzicht analyses voor blauwtongbewaking bij kleine herkauwers in 2015

Analyses blauwtong	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	14
Aantal geteste stalen	47
Aantal analyses	48
Aantal dierenartsen	13

Tabel 51: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor blauwtongbewaking (BT) bij kleine herkauwers in 2015

Onderzoeksmotief	BT ELISA As	BT ELISA As (CODA)	BT PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	1	0	3	4
Diagnostiek	3	12	1	16
Verdenking	1	13	14	28
Totaal	5	25	18	48

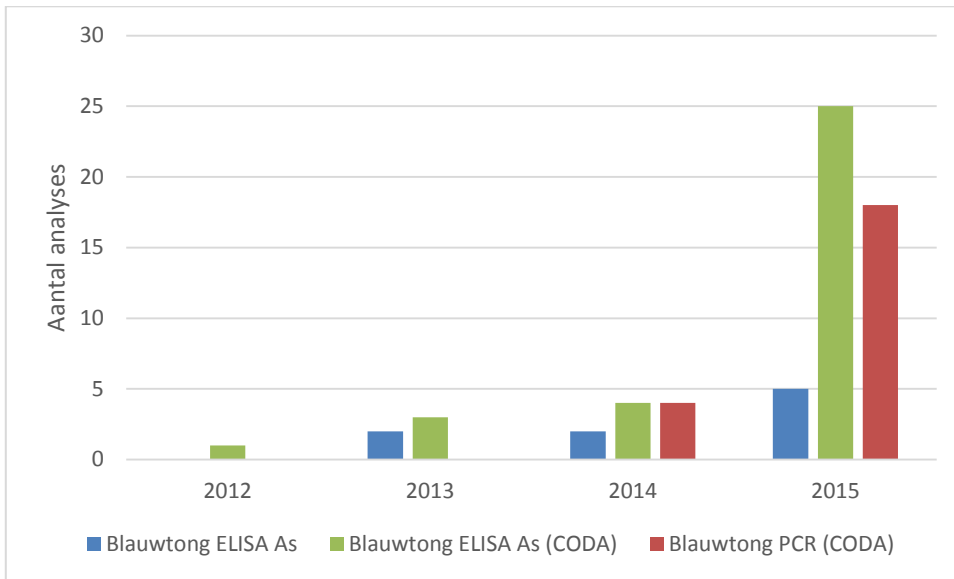
Tabel 52: Resultaten analyses voor blauwtongbewaking (BT) bij kleine herkauwers in 2015

Resultaat	BT ELISA As		BT ELISA As (CODA)		BT PCR (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Hemolytisch	nvt	nvt	nvt	nvt	1	5,5
Negatief	5	100,0	13	52,0	16	88,9
Ongeldig resultaat	0	0,0	0	0,0	1	5,5
Positief	0	0,0	12	48,0	0	0,0
Totaal	5	100	25	100	18	100

Twaalf stalen testten positief bij de serologische test. De vaccinatiestatus van de dieren verklaart waarschijnlijk deze positieve resultaten.

5.1.2. Trendobservatie

Figuur 35: Evolutie aantal analyses voor blauwtongbewaking (BT) bij kleine herkauwers per jaar

5.1.3. Besluit

Het jaarlijks aantal analyses voor blauwtong bewaking is beperkt waardoor een trendobservatie van het percentage positieve resultaten overbodig is. België blijft in 2015 officieel vrij van blauwtong ondanks de dreiging vanuit Frankrijk sinds september 2015.

5.2. Schmallenbergvirus

5.2.1. Datacollectie

Tabel 53: Overzicht analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij kleine herkauwers in 2015

Analyses SBV	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	5
Aantal geteste stalen	12
Aantal analyses	12
Aantal dierenartsen	5

Tabel 54: Aantal analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij kleine herkauwers in 2015

Onderzoeksmotief	SBV ELISA As (serum)	SBV PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	0	3	3
Diagnostiek	7	2	9
Totaal	7	5	12

Binnen het abortusprotocol werd tot december 2015 standaard door het CODA PCR uitgevoerd bij lammeren met typische afwijkingen van een besmetting met Schmallenbergvirus.

Tabel 55: Resultaten analyses voor Schmallenbergvirus (SBV) bij kleine herkauwers in 2015

Resultaat	SBV ELISA As		SBV PCR (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	3	42,9	5	100,0
Niet interpreteerbaar	2	28,6	0	0,0
Positief	2	28,6	0	0,0
Totaal	7	100	5	100

5.2.2. Besluit Schmallenberg

Na een piek van analyses in 2012, blijft het aantal PCR testen voor Schmallenbergvirus in de drie volgende jaren zeer laag. Het ziektebeeld is inmiddels gekend bij de schapen- en geitenhouders waardoor ze minder lammeren met afwijkingen aanbieden voor het abortusprotocol.

5.3. Zwoegerziektevirus en Capriene arthritis encephalitis virus (CAE)

5.3.1. Datacollectie

Binnen de vrijwillige bestrijdingsprogramma's 'Maedi-Visna / zwoegerziekte' bij schapen en 'Capriene arthritis encephalitis (CAE)' bij geiten onderzoekt DGZ alle bloedstalen met behulp van ELISA. Indien een beperkt aantal dieren positief reageert bij deze test, is er mogelijkheid tot een Immunodiffusie(ID)-bevestiging uitgevoerd door het CODA. Voor ELISA-positieve dieren met negatieve ID is ELISA van een tweede staal door DGZ mogelijk evenals PCR (schapen) of ID (geiten) ter bevestiging.

Tabel 56: Overzicht analyses voor zwoegerziektevirus bij schapen en Capriene arthritis encephalitis virus (CAE) bij geiten in 2015

Analyses zwoegerziekte en CAE	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	370
Aantal geteste stalen	5.125
Aantal analyses	5.224
Aantal dierenartsen	214

Tabel 57: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor zwoegerziektevirus bij schapen en Capriene arthritis encephalitis virus (CAE) bij geiten in 2015

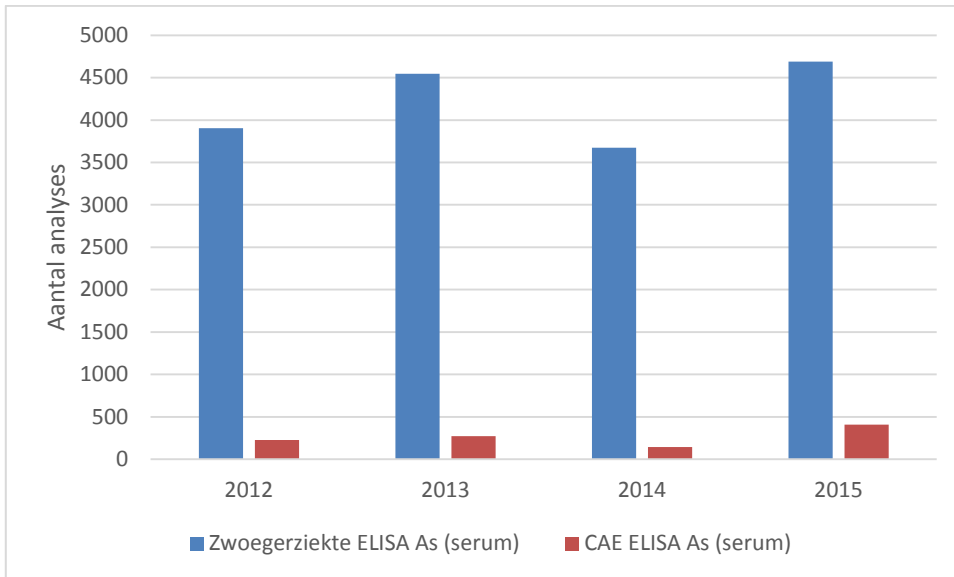
Onderzoeksmotief	Zwoegerziekte			CAE		Totaal
	ELISA As (serum)	ID As (serum) (CODA)	PCR (bloed) (CODA)	ELISA As (serum)	ID As (serum) (CODA)	
Certificering	4.121	58	26	210	39	4.454
Diagnostiek	567	1	1	197	1	767
Verkoop	3	0	0	0	0	3
Totaal	4.691	59	27	407	40	5.224

Tabel 58: Resultaten analyses voor zwoegerziektevirus bij schapen en Capriene arthritis encephalitis virus (CAE) bij geiten in 2015

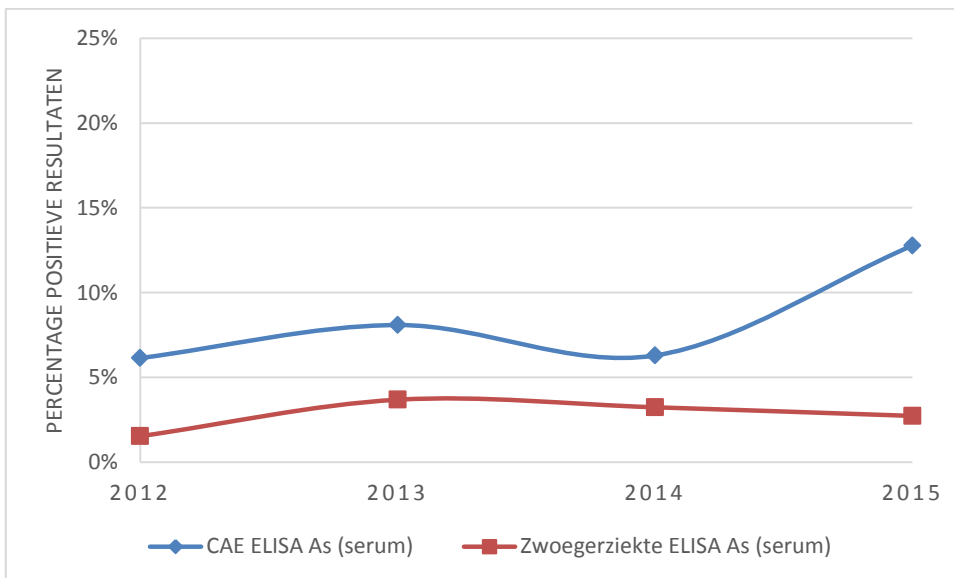
Resultaat	Zwoegerziekte						CAE			
	ELISA As (serum)		ID As (serum) (CODA)		PCR (bloed) (CODA)		ELISA As (serum)		ID As (serum) (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	4.563	97,3	39	66,1	24	88,9	355	87,2	4	10,0
Positief	128	2,7	19	32,2	3	11,1	52	12,8	34	85,0
Twijfelachtig	nvt	nvt	1	1,7	nvt	nvt	nvt	nvt	1	2,5
+/-	nvt	nvt	0	0,0	nvt	nvt	nvt	nvt	1	2,5
Totaal	4.691	100	59	100	27	100	407	100	40	100

5.3.2. Trendobservatie

Figuur 36: Evolutie aantal zwoegerziektevirus ELISA bij schapen en Capriene arthritis encephalitis virus (CAE) ELISA bij geiten per jaar

Figuur 37: Evolutie percentage positieve analyses voor zwoegerziektevirus bij schapen en Capriene arthritis encephalitis virus (CAE) bij geiten per jaar

5.3.3. Besluit zwoegerziekte en CAE

In 2015 was er een opvallende stijging van het percentage positieve ELISA voor CAE. Deze positieve stalen waren echter afkomstig van een beperkt aantal bedrijven.

5.4. Brucella melitensis en Brucella ovis (brucellose)

5.4.1. Datacollectie

Tabel 59: Overzicht analyses voor Brucella melitensis en Brucella ovis (brucellose) bij kleine herkauwers in 2015

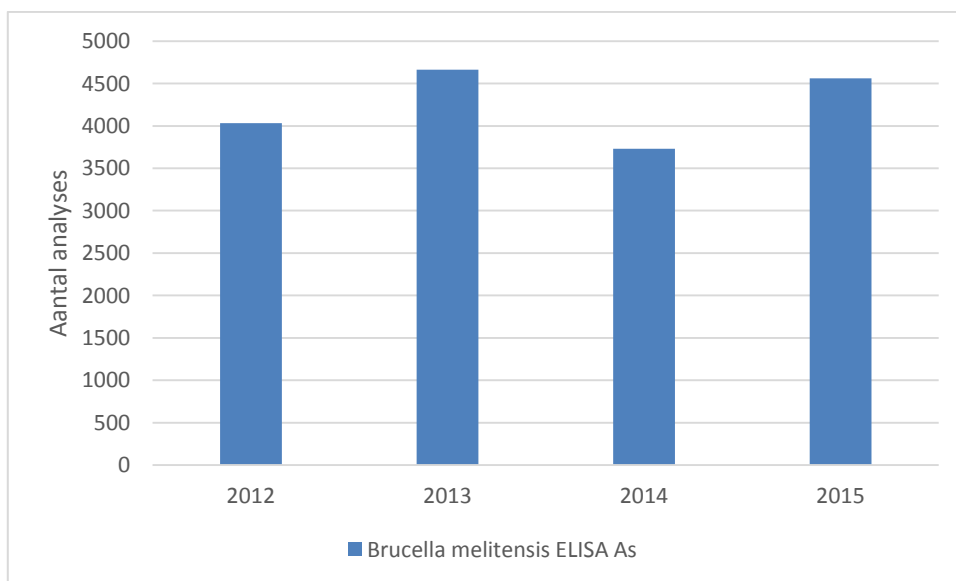
Analyses brucellose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	351
Aantal geteste stalen	4.807
Aantal analyses	4.812
Aantal dierenartsen	196

Tabel 60: : Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Brucella species bij kleine herkauwers in 2015

Onderzoeksmotief	Brucella species ELISA As (CODA)	Brucella ovis CBR (CODA)	Brucella species cultuur (CODA)	RBPT (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	99	0	5	3	107
Certificering	4.304	0	0	0	4.304
Diagnostiek	258	33	0	1	292
Handel	0	107	0	0	107
Hercontrole (opdracht FAVV)	1	0	0	1	2
Totaal	4.662	140	5	5	4.812

5.4.2. Trendobservatie

Figuur 38: Evolutie aantal analyses voor Brucella melitensis bij kleine herkauwers per jaar

5.4.3. Besluit brucellose

Alle analyses voor brucellose bij kleine herkauwers worden uitgevoerd door het CODA. België blijft in 2015 vrij van brucellose.

5.5. Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose)

5.5.1. Datacollectie

Tabel 61: Overzicht analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose) bij kleine herkauwers in 2015

Analyses paratuberculose	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	35
Aantal geteste stalen	124
Aantal analyses	130
Aantal dierenartsen	32

Tabel 62: Aantal analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose) bij kleine herkauwers in 2015

Onderzoeksmotief	Paratuberculose ELISA As (serum)	Paratuberculose Ziehl-Neelsen kleuring* (darmweefsel)	Paratuberculose PCR	Paratuberculose cultuur	Totaal
Diagnostiek	101	16	5	8	130

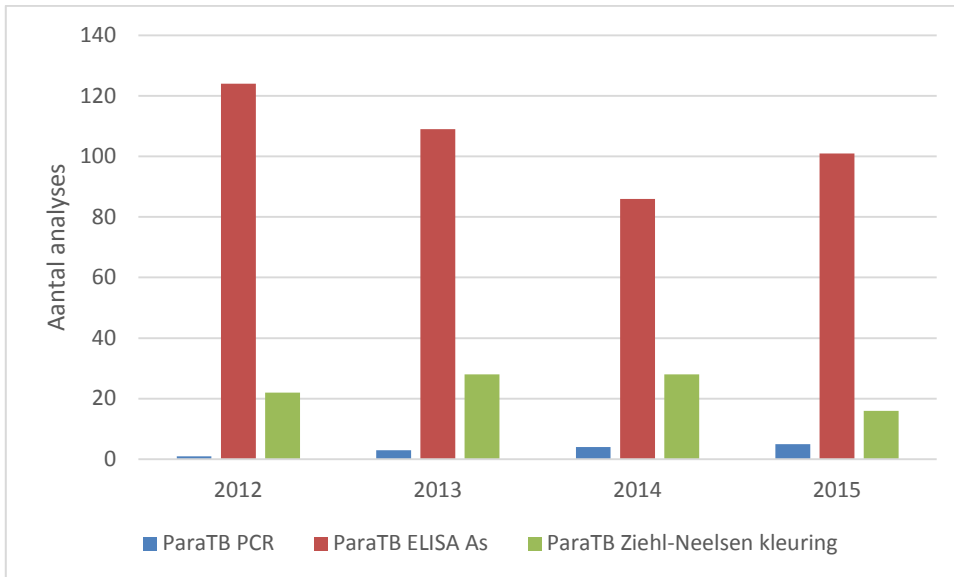
*: Aantonen van zuurvaste kiemen.

Tabel 63: Resultaten analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paratuberculose) bij kleine herkauwers in 2015

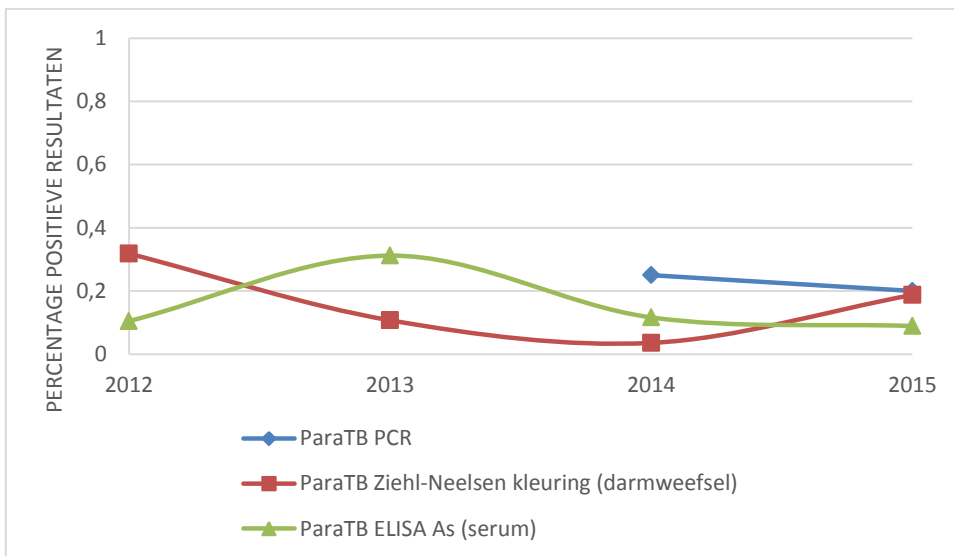
Resultaat	Paratuberculose ELISA As (serum)		Paratuberculose Ziehl-Neelsen kleuring (darmweefsel)		Paratuberculose PCR		Paratuberculose cultuur	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	92	91,1	13	81,3	4	80,0	8	100,0
Positief	9	8,9	3	18,8	1	20,0	0	0,0
Totaal	101	100	16	100	5	100	8	100

5.5.2. Trendobservatie

Figuur 39: Evolutie aantal analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) bij kleine herkauwers per jaar

Figuur 40: Evolutie percentage positieve analyses voor Mycobacterium avium subspecies paratuberculosis (paraTB) bij kleine herkauwers per jaar

5.5.3. Besluit paratuberculose

Voor kleine herkauwers bestaat geen officieel bewakingsprogramma voor paratuberculose waardoor het aantal analyses uitgevoerd door DGZ beperkt is. Het jaarlijks percentage positieve stalen blijft laag. In vergelijking met rundvee is bij kleine herkauwers het percentage positieve serumstalen hoog maar dit is relatief gezien bij kleine herkauwers vooral staalname op probleembedrijven gebeurt.

5.6. Coxiella burnetii (Q-koorts)

5.6.1. Datacollectie

Tabel 64: Overzicht analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij kleine herkauwers in 2015

Analyses Q-koorts	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	82
Aantal geteste stalen	130
Aantal analyses	130
Aantal dierenartsen	67

Binnen het abortusprotocol wordt standaard Q-koorts PCR uitgevoerd op lebmaaginhoud van de foetus of op nageboorte of een vaginale swab in geval geen foetus aanwezig is. Daarnaast is ook ELISA mogelijk op serum (diagnostiek) en op tankmelk (monitoring).

Tabel 65: Aantal analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij kleine herkauwers in 2015

Onderzoeksmotief	Q-koorts ELISA As	Q-koorts PCR (CODA)	Totaal
Abortusprotocol	3	99	102
Diagnostiek	27	1	28
Totaal	30	100	130

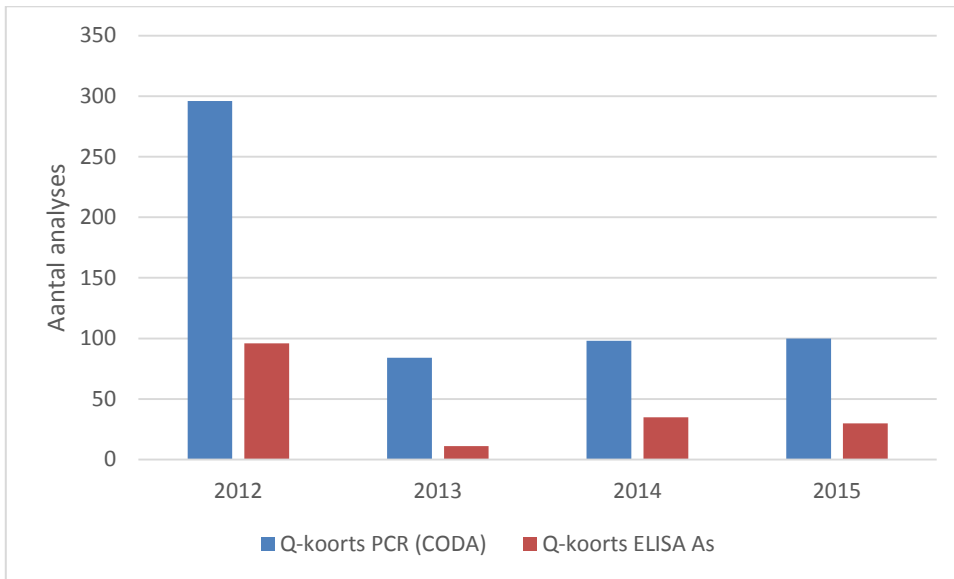
Tabel 66: Resultaten analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij kleine herkauwers in 2015

Resultaat	Q-koorts ELISA As		Q-koorts PCR (CODA)	
	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	29	96,7	98	98,0
Ongeldig resultaat	nvt	nvt	1	1,0
Positief	1	3,3	0	0,0
Test onmogelijk: inhibitor aanwezig	nvt	nvt	1	1,0
Totaal	30	100	100	100

Een positieve ELISA kan te wijten zijn aan de vaccinatiestatus van het bedrijf.

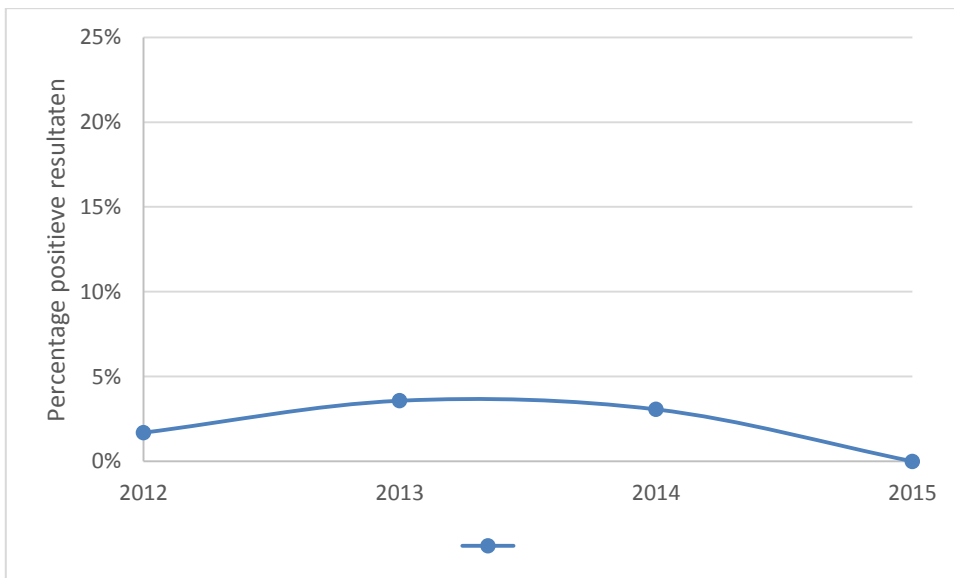
5.6.2. Trendobservatie

Figuur 41: Evolutie aantal analyses voor Coxiella burnetii (Q-koorts) bij kleine herkauwers per jaar

De piek van het aantal PCR testen voor Q-koorts in 2012 is te wijten aan de toename van het aantal abortusprotocollen door de Schmallenbergvirus problematiek in dat jaar.

Figuur 42: Evolutie percentage positieve Q-koorts PCR testen bij kleine herkauwers per jaar

5.6.3. Besluit Q-koorts

Q-koorts is een zöonose waardoor monitoring noodzakelijk blijft met een focus op de tankmelkmonitoring bij melkgeiten. Dit tweemaandelijks tankmelkonderzoek vormt samen met het abortusprotocol de belangrijkste monitoringsmethode. Coxiella burnetii blijft endemisch. De analyseresultaten van DGZ tonen aan dat de toestand stabiel blijft.

5.7. Abortusprotocol kleine herkauwers

5.7.1. Datacollectie en trendobservatie

Tabel 67: Overzicht analyses voor het abortusprotocol bij kleine herkauwers in 2015

Analyses abortusprotocol	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	79
Aantal dossiers	102
Aantal dossiers met foetus	95
Aantal dossiers zonder foetus	7
Aantal onderzochte nageboortes	63
Aantal geanalyseerde serumstalen	98
Aantal onderzochte swabs	1

Tabel 68: Resultaten Stamp kleuring bij kleine herkauwers met onderzoeksmotief abortusprotocol in 2015

Analyse	Aantal analyses	Aantal positieve analyses	% positieve analyses
Stamp kleuring	98	4	4,1

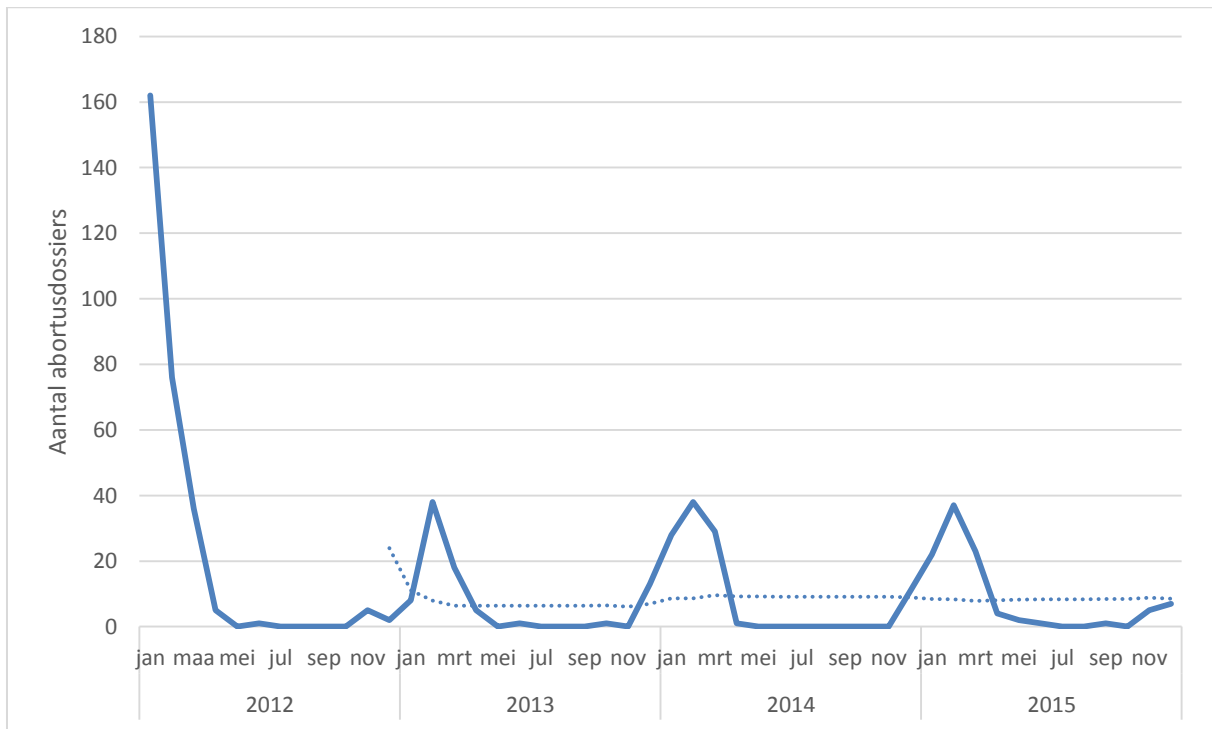
Tabel 69: Aantal serologische analyses bij kleine herkauwers moederdieren met onderzoeksmotief abortusprotocol in 2015

Kiem	Analyse	Aantal analyses	Aantal positieve analyses	% positieve analyses
Brucella species (brucellose)	ELISA As (CODA)	98	1	0,0
Chlamydia	ELISA As (CODA)	98	2	2,0

Tabel 70: Aantal antigeendetecties op foetaal weefsel van kleine herkauwers met onderzoeksmotief abortusprotocol in 2015

Kiem	Analyse	Aantal analyses	Aantal positieve analyses	% positieve analyses
Blauwtongvirus	PCR (CODA)	3	0	0,0
Coxiella burnetii (Q-koorts)	PCR (CODA)	98	0	0,0
Schmallenbergvirus	PCR (CODA)	3	0	0,0
Toxoplasma	PCR	94	1	1,1
Chlamydomphila spp.	PCR (CODA)	5	3	60,0

Figuur 43: Aantal abortusdossiers van kleine herkauwers bij DGZ per jaar..

— Aantal abortusdossiers
 Voortschrijdend gemiddelde 12m

De piek van het aantal onderzochte abortussen bij kleine herkauwers in 2012 is te verklaren door het Schmallenbergvirus.

5.7.2. Besluit abortusprotocol kleine herkauwers

De respons op het abortusprotocol ligt bij veehouders van kleine herkauwers veel lager ten opzichte van deze bij rundveehouders. De grootste hinderpaal voor een veehouder om een abortus van een schaap of geit te laten onderzoeken is het ontbreken van een terugbetaling van de bedrijfsbezoekkosten.

Door het klein aantal onderzochte schapen- en geitenfoeti, is het moeilijk om (correcte) uitspraken te doen over de abortusoorzaken bij kleine herkauwers.